

**XIV FORUM KINA
EUROPEJSKIEGO
W ŁODZI**

Kino Szwedzkie
Terra Incognita

6 - 13. 11. 2009
Kino Charlie i ŁDK

XIV FORUM KINA EUROPEJSKIEGO W ŁODZI KINO SZWEDZKIE : TERRA INCOGNITA

Po 4-letniej przerwie powraca Forum Kina Europejskiego w Łodzi. XIV edycja tej zapoczątkowanej w 1992 roku imprezy odbędzie się w kinie „Charlie” w dniach od 6 do 13 listopada 2009. W tym roku Forum koncentruje się na kinematografii szwedzkiej. Gdy zapytać przeciętnego Polaka, z kim kojarzy mu się kino szwedzkie, to zazwyczaj odpowiedź jest jedna: Ingmar Bergman. Tymczasem Mistrz zmarł dwa lata temu, a szwedzkie kino młodych triumfuje na światowych festiwalach filmowych. Dobra passa reżyserów tego naszego najbliższego sąsiada z Północy trwa już od końca lat 90-tych.

Dzisiaj kontynuują ją tacy twórcy, jak Lukas Moodyson (Fucking Amal, Lilia 4-ever) Jesper Ganslandt (Pożegnanie Falkenberg), Tomas Alfredsson (Pozwól mi wejść), Simon Staho (W samym sercu nieba), a ze starszych Roy Andersson (Pieśni z drugiego piętra, Do Ciebie człowieku). Choć w tematyce najnowszych filmów ze Szwecji rozpoznać można wątki stale obecne w twórczości Bergmana to jednak młodzi filmowcy uciekają od metafizycznych pytań Mistrza, koncentrując się raczej na stanie ducha i bardziej przyziemnych niepokojach współczesnego Szweda, żyjącego tu i teraz. Wprawdzie nikt jak przed laty Bo Widerberg (Dzielnica kruków) nie atakuje dziś Bergmana za bohatera-mieszczucha i ignorowanie świata ludzi z niższych warstw społecznych to jednak wielu młodym reżyserom bliżej do Jana Troella, uważanego w Szwecji za drugiego po twórcy „Siódmej pieczęci” najważniejszego reżysera.

W Polsce ten wszechstronnie utalentowany artysta (sam nie tylko pisze scenariusze i reżyseruje, ale jest operatorem i montażystą swoich filmów) jest niemal nieznany. Troell ogromnie ceniony w Szwecji jako autor ekranizacji wielkich epickich powieści „Emigranci” i „Osadnicy” zyskał nimi międzynarodową sławę i przepustkę do pracy w Hollywood. Jak mało kto, potrafi uchwycić narodowy charakter swoich rodaków, ale i dać wyraz niepokojom nad społeczeństwem konsumpcyjnym w „Baśniowej krainie” czy „Il Capitano”

Prezentacja filmów szwedzkich w ramach XIV Forum Kina Europejskiego ma ambicję nie tylko wypełnić luki w znajomości tej bardzo ciekawej i prężnie rozwijającej się kinematografii ale pokazać ją w szerszym, kontekście historycznym, bardzo ważnym dla zrozumienia tradycji do których sięgają współcześni filmowcy szwedzcy.

Dlatego w programie Forum obok wyżej wymienionych tytułów będzie można obejrzeć unikalne filmy z początków kinematografii szwedzkiej i okresu kina niemego: obrazy Victora Sjöströma (mentora samego Bergmana) z bardzo ważnym dla starych ale i najmłodszych reżyserów motywem przyrody oraz Mauritz Stilla (ekranizacje Selmy Lagerlof). Organizatorzy przeglądu uznali także, że nie da się opisać najnowszego kina szwedzkiego bez fenomenu Nowej Fali lat 60-tych, które utrwaliło obraz Szwecji wyzwolonej obyczajowo, łamiącej tabu, prowokacyjnej (filmy Vilgota Sjömana „Moja siostra, moja miłość”, „Jestem ciekawa w kolorze żółtym”) oraz kina portretującego Szwecję z nowej, wcześniej nieznannej perspektywy reżyserów-cudzoziemców i imigrantów: Josefa Faresa, Rezy Baghera czy Colina Nutleya.

Gościem specjalnym Forum będzie Jan Troell oraz jego małżonka Agneta Ulfsäter-Troell, bez której inspiracji nie powstałyby „Uwiecznione chwile Marii Larsson”, najnowszy obraz szwedzkiego filmowca. W łódzkiej Szkole Filmowej 7 listopada odbędzie się master class Jana Troella, które poprowadzą dwaj znawcy jego twórczości prof. Tadeusz Szczepański, autor książki o reżyserze oraz Aleksander Kwiatkowski, krytyk filmowy i były pracownik Szwedzkiego Instytutu Filmowego w Sztokholmie.

Życzymy wspaniałych wrażeń!
Mariola Wiktor
Dyrektor Forum Kina Europejskiego
14th EUROPEAN CINEMA FORUM IN LODZ
SWEDISH CINEMA : TERRA INCOGNITA

The European Cinema Forum in Lodz is back after a 5-year break. The 14th edition of the event initiated in 1992 will take place in „Charlie” cinema between 6 and 13 November 2009. This time the Forum focuses on the Swedish cinematography. If you ask a Pole what are his/her associations with Swedish cinema, usually there is only one answer: Ingmar Bergman. But the master died two years ago and young Swedish directors triumph at film festivals around the world. The winning streak of directors of our the closest neighbour from the North has been going on since the end of 1990s.

Today it is continued by artists like Lukas Moodyson (Fucking Amal, Lilia 4-ever) Jesper Ganslandt (Falkenberg Farewell), Tomas Alfredsson (Let Me In), Simon Staho (Heaven’s Heart) and, among the older, Roy Andersson (Songs From the Second Floor, You, the Living). Although we can sense themes constantly present in Bergman productions in the latest movies from Sweden, young filmmakers depart from the Master’s metaphysical questions and concentrate on the state of the spirit and some more everyday concerns of a modern Swede living here and now. The fact is that nobody attacks Bergman like Bo Widerberg (Raven’s End) many years ago for a bourgeoisie hero and ignoring the world of lower social classes but many young directors are closer to Jan Troell, considered the second most important director after the author of „The Seventh Seal”.

In Poland this artist of many talents (he writes his screenplays, directs, is a cameraman and editor of his movies) is almost unknown. Troell is highly appreciated in Sweden for film adaptations of great epic novels „The Emigrants” and „The New Land” which won him international recognition and became the pass to work in Hollywood. He has a rare gift of depicting national characteristics of his compatriots and also to express concerns of consumption society in works like in „Land of Dreams” or „Il Capitano”

The review of Swedish films at the 14th European Cinema Forum is designed not only to fill the gap in our knowledge about this interesting and vibrant cinematography but also to present it in a wider historical context so important to understand the tradition so often referred to by Swedish filmmakers.

For this reason the programme of the Forum, besides the above mentioned movies, includes unique films from the beginnings of the Swedish cinematography and from the silent film era: productions by Victor Sjöström (Bergman’s mentor) with the theme of nature very important to old and young directors and Mauritz Stiller (film adaptations of Selma Lagerlof). The organisers decided also that one cannot describe Swedish cinema without the phenomenon of the New Wave of 1960s which recorded the face of Sweden liberated morally, overcoming taboos and provocative (films by Vilgot Sjöman „My Sister, My Love”, „I Am Curious (Yellow)”) as well as the cinema which portrays Sweden from a new, so far unknown perspective of directors-foreigners and immigrants: Josef Fares, Reza Bagher or Colin Nutley.

Jan Troell - and his wife Agneta Ulfsäter-Troell without whose inspiration „Everlasting Moments”, the latest movie of the Swedish filmmaker, would never be made - will be the Special Guest of the Forum. On 7th November in the Lodz Film School the master class of Jan Troell will be held conducted by experts in his creative activity Prof. Tadeusz Szczepański, who wrote a book on the director and Aleksander Kwiatkowski, film critic and the former employee of the Swedish Film Institute in Stockholm.

We wish you memorable experiences!
Mariola Wiktor
Director of the European Cinema Forum

I / SZWEDZKIE KINO NIEME

Terje Vigen

(1917) - Victor Sjöström

Woźnica Śmierci

(Körkarlen, 1920) - Victor Sjöström

Skarb pana Arne

(Herr Arnes pengar, 1919) - Mauritz Stiller

Erotikon

(Riddaren av i gar, 1920) - Mauritz Stiller)

II / SJÖBERG I BERGMAN

Panna Julia

(Fröken Julie, 1951) - Alf Sjöberg

Siódma pieczęć

(Det sjunde inseglet, 1957)- Ingmar Bergman

Tam, gdzie rosną poziomki

(Smultronstallet, 1957) - Ingmar Bergman

Persona

(1965) - Ingmar Bergman

Fanny i Aleksander

(Fanny och Alexander, 1987) - Ingmar Bergman

III / OPOZYCJA ANTYBERGMANOWSKA

Dzielnica Kruków

(Kvartet Kopren, 1966) - Bo Widerberg

Elvira Madigan

(1967) - Bo Widerberg

Adalen 31

(1968) - Bo Widerberg

IV / SZWEDZKA NOWA FALA LAT 60-TYCH

Kochać

(Att älska, 1964) - Jörn Donner

Moja siostra, moja miłość

(Syskönbadd, 1966) - Vilgot Sjöman

Jestem ciekawa w kolorze żółtym

(Jag ar nyfiken-gul, 1967) - Vilgot Sjöman

Głód

(Svalt, 1966) - Henning Carlsen)

Nazywają nas modsami

(Dom kallar oss mods, 1968) - Stefan Jarl

Zakochane pary

(Älskande par, 1964) - Mai Zetterling

V / RETROSPEKTYWA JANA TROELLA

Przystanek na moczarach

(Uppehåll i myrlandet, 1965) - Jan Troell

Emigranci

(Utvandrarna, 1971) - Jan Troell

Baśniowa kraina

(Sagolandet, 1987) - Jan Troell

Il Capitano

(1991) - Jan Troell

Hamsun

(1996) - Jan Troell

Wieczne chwile Marii Larsson

(Maria Larssons eviga ögonblick, 2008) - Jan Troell

VI / SZWECJA W OBIEKTYWIE REZYSEROW- CUDZOZIEMCÓW

Farma Aniołów

(Änglagård, 1992) - Colin Nutley

Nic nowego pod słońcem

(Under solen, 1998) - Colin Nutley

W obcym kraju

(Jalla! Jalla!, 2000) - Josef Fares

VII / KINO WSPÓŁCZESNE

Lilja 4-ever

(2002) - Lukas Moodysson

Fucking Amal

(Fucking Åmål, 1998) -Lukas Moodysson) Lukas Moodysson

Zło

(Ondskan, 2003) - Mikael Hafstrom

Pieśni z drugiego pietra

(Sånger från andra våningen, 2002) - Roy Andersson

Do Ciebie człowieku

(Du levande, 2006) - Roy Andersson

Pożegnanie Falkenberg

(Farval Falkenberg, 2006) - Jesper Ganslandt

VIII / KINO NAJMŁODSZE

Darling

(2007) - Johan Kling

Ten, którego kocha

(Den man älskar, 2007) - Ake Sandgren

Król Ping-Ponga

(Ping- pongkingen, 2008) - Jens Jonsson

Pozwól mi wejść

(Lat den ratte komma in, 2008) - Tomas Alfredsson

W samym sercu nieba

(Himlens Hjarta, 2008) - Simon Ståho

Mężczyźni którzy nienawidzą kobiet

(Män som hatar kvinnor, 2009) - Niels Arden Oplev

I / SZWEDZKIE KINO NIEME

TERJE VIGEN

A Man There Was

Szwecja / Sweden 1917, 56’

REŻYSERIA/DIRECTOR Victor Sjöström,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Gustaf Molander,
Victor Sjöström,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Julius Jaenzon,
OBSADA/CAST Edith Errastoff, August Falck,
Bergliot Husberg, Victor Sjöström,
PRODUKCJA/PRODUCTION Charles Magnusson,
Svenska Bio

“Terje Vigen”, oparty na balladzie Ibsena, uważany za prawdziwy początek kinematografii szwedzkiej to historia norweskiego rybaka, Terje, który podczas wojen napoleońskich złamał angielska blokadę morską, aby dostarczyć jedzenie swojej rodzinie. Niestety został złapany i uwięziony, przez co jego żona i dziecko zmarły z głodu. Po wielu latach Terje ratuje podczas sztormu kapitana, który kiedyś go zatrzymał. Film ten wprowadza na ekran przyrodę, która urasta do rangi osoby dramatu. Terje walczy z żywiołem, ryzykuje życie na morzu.

“Terje Vigen” (A Man There Was) based on the poem by Ibsen, considered the start of the golden era of Swedish silent film is a story about a Norwegian fisherman, Terje, who during Napoleonic wars tried to run the English blockade to deliver food to his starving family. Unfortunately, he was captured and imprisoned and his wife and child died of hunger. Years later Terje rescues a captain from storm who captured him. The movie introduces the nature as one of the dramatis personae. Terje fights and risks his life on the sea.

WOŹNICA ŚMIERCI

Körkarlen / The Phantom Carriage

Szwecja / Sweden 1921, 93’

REŻYSERIA/DIRECTOR Victor Sjöström,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Victor Sjöström
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Julius Jaenzon,
OBSADA/CAST Simon Lindstrand, Astrid Holm,
Nils Eiffors, Olof As, Victor Sjöström,
PRODUKCJA/PRODUCTION Svensk Filmindustri

Ekranizacja powieści Salmý Lagerlof pt; “Niewidzialny woźnica”. Jedno z największych osiągnięć kina niemego, wyróżniające się nowatorskimi efektami technicznymi, rozbudowana fabuła i realistyczna gra aktorską. Opowieść sięga do dawnej legendy o woźnicy Śmierci. Według tego podania, osoba, która ostatnia umrze w roku kalendarzowym i na dodatek jest grzesznikiem, będzie musiała prowadzić przez cały następny rok tak zwany „Wóz widmo”. Jej zadaniem będzie zbieranie dusz zmarłych ludzi. Ten pełen przejmującej atmosfery i chrześcijańskiej oraz ludowej mistyki film Sjöströma uważany był przez jego współczesnych za arcydzieło.

Adaptation of the novel of Salma Lagerlof “The Phantom Carriage”. One of the greatest achievements of the silent film, standing out with its modern technical effects, extensive plot and realistic performance by actors. The story is based on an old legend about the phantom chariot. According to the legend, a person who dies in a given calendar year and is a sinner will have to drive the so called „Phantom Chariot” throughout the following year. She or he will be collecting the souls of the dead. This film by Sjöström full of moving Christian atmosphere and mysticism was considered a masterpiece of its times.

SKARB PANA ARNE

Herr Arnes pengar / Sir Arne's Treasure
Szwecja / Sweden 1919, 107'

REŻYSERIA/DIRECTOR Mauritz Stiller,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Gustav Molander,
Mauritz Stiller,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Julius Jaenzon,
OBSADA/CAST Erik Stocklassa, Bror Berger,
Richard Lund, Axel Nilsson, Hjalmar Selander,
Concordia Selander, Gosta Gustafson,
PRODUKCJA/PRODUCTION Skandia,
Swedish Biograph Company

„Skarb rodu Arne” jest charakterystyczna pozycja dla „szwedzkiej szkoły filmowej” okresu niemego. Akcja filmu opartego na powieści Salmy Lagerlof rozgrywa się w XVI wieku. Opowiada o dramatycznej ucieczce szkockich oficerów, byłych najemników szwedzkiego króla, prześladowanych za bunt. Głównym wątkiem filmu jest jednak historia miłosna. Elsalli, przybrana córka bogatego pana Arne'a jest jedyna, która przeżyła krwawy najazd, jaki jej rodzinie zgotowali szkoccy żołnierze. Nie iedząc o tym zakochuje się w jednym z nich. Z grą miłości i podejrzeń nieustająco przeplata się motyw winy i kary.

„Sir Arne's Treasure” is a classic „Swedish film school” movie of the silent film era. The story based on the novel by Salma Lagerlof is set in 16th century. It tells about a dramatic escape of Scottish mercenaries from prison where they were kept for conspiring against the Swedish king. However, the main plot focuses around a love story. Elsalli, an adopted daughter of rich Sir Arne is the only one survivor of bloody raid of Scottish soldiers. Being unaware of it, she falls in love with one of them. There is the interplay of love, suspicion and the theme of guilt and penalty that intertwine.

EROTIKON

Riddaren av i gar / Seduction
Szwecja / Sweden 1920, 97'

REŻYSERIA/DIRECTOR Mauritz Stiller,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Mauritz Stiller, Arthur Norden,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Henrik Jeanson
OBSADA/CAST Tora Teje, Anders De Wahl, Elin Lagergren, Lars Hanson, Vilhelm Bryde,
PRODUKCJA/PRODUCTION Skandia, Swedish Biograph Company

„Erotikon” to szwedzka komedia romantyczna z 1920 roku. Kiedy obraz Mauritza Stillera wchodził na ekrany, był wielkim zaskoczeniem dla widzów. Ci docenili jego błyskotliwy humor, gdyż do tej pory filmy miłosne były zazwyczaj łzawymi melodramatami. Główna bohaterka to Irene Carpentier. Żona badacza owadów, która pragnie rozwieść się z mężem i w tym celu pozoruje małżeńską zdradę. Wywołuje tym jednak nie zazdrość męża, lecz kochanka. „Erotikon” wywarł wielki wpływ na komedie Lubitscha z lat dwudziestych.

„Erotikon” is a Swedish romantic comedy of 1920. When the work by Mauritz Stiller entered the screens it was a big surprise to the audience. They appreciated his brilliant sense of humour as until then love movies had been usually tear jerking melodramas. The heroine is Irene Carpentier. Married to an insect researcher she wants to divorce her husband and to this end she pretends she has got a love affair. It results in the lover's being jealous rather than the husband. „Erotikon” greatly influenced comedies by Lubitsch of 1920s.

Victor Sjöström

Urodził się w 1879 roku, zmarł w 1960. Zaczynał jako aktor na scenach Sztokholmu i Göteborga. W 1912 roku zajął się produkcją filmów, kiedy to razem ze swoim przyjacielem Mauritzem Stillerem został zaangażowany do wytwórni Svenska. Sjöströma w stosunku do Stillera charakteryzowało obrazowanie mniej dynamiczne, ale za to bardziej subtelne. W 1923 roku Sjöström rozpoczął pracę w Hollywood, ale po kilku latach wrócił do Szwecji. 30 lat później przypomniał się widzom jako aktor w roli profesora w filmie Bergmana „Tam, gdzie rosną poziomki”.

Born in 1879 died in 1960. Started as an actor in Stockholm and Göteborg. In 1912 took to film making when he was engaged, together with his friend Mauritz Stiller by the Svenska movie production company. Sjöström compared to Stiller was less dynamic but more subtle. In 1923 Sjöström started to work in Hollywood but he came back to Sweden some years later. 30 years later he reminded himself to the audience featuring a Professor in Bergman's „Wild Strawberries”.

Filmografia/Filmography

1917 – Terje Vigen/A Man There Was
1918 – Banici/Berg-Ejvind Och Hans Hustru/Eyvind of the Hills
1920 – Klostret I Sendomir /Secret of the Monastery
1921 – Furman śmierci/Wózek widmo/Körkarlen/The Phantom Carriage
1924 – Ten, który bije po twarzy/He Who Gets Slapped
1928 – Wicher/The Wind

Mauritz Stiller

Żył w latach 1883-1928. Szwedzki aktor, scenarzysta i reżyser filmowy, urodzony w Helsinkach. Pochodził z rodziny rosyjsko-polskich Żydów. Wraz z Victorem Sjöstromem współtworzył przełomowy nurt w światowym kinie niemy, zwany szkołą szwedzką. To on odkrył dla kina Gretę Garbo i przywiózł ja do Hollywood. Sam również pracował w latach 1925-1927 w USA. Uprawiał różne gatunki filmowe. Był świetnym stylistą, znakomicie kierował aktorem, operował nastrojem i pejzażem a jego filmy odznaczały się siłą dramatyczna i dynamizmem obrazu.

Lived between 1883-1928. Swedish actor, screenwriter and film director born in Helsinki. Originated from Russian-Polish Jewish family. Together with Victor Sjöstrom he initiated a breakthrough movement in the world silent film called the Swedish film school.

It was him who discovered Greta Garbo for the cinema and took her to Hollywood. He also worked in the US in 1925-1927. He dealt with various film genres. He was an excellent stylist, wonderfully worked with actors, skillfully changed moods and landscape and his movies were dramatically powerful and dynamic.

Filmografia/Filmography

1919 – Skarb pana Arne/Herr Arnes pengar/Sir Arne's Treasure
1920 – Erotikon/Riddaren ar I gar/Seduction
1923 – Stary zamek/Gunnar Hedes saga/The Old Mansion
1924 – Gdy zmysły grają/Gosta Berlings saga/The Story of Gosta Berling
1926 – Kusicielka/The Temptress
1927 – Spowiedź uczciwej kobiety/The Woman On Trial
1927- Hotel Imperial

(oprac. MW)
(tłum. Beata Gontar)

II / SJÖBERG I BERGMAN

PANNA JULIA

Fröken Julie / Miss Julie
Szwecja / Sweden 1951, 90'

REŻYSERIA/DIRECTOR Alf Sjöberg,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Alf Sjöberg,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Göran Strindberg,
OBSADA/CAST Bibi Andersson, Anita Björk,
Ulf Palme, Märta Dorff, Lissi Alandh, Anders Henrikson,
Inga Gill, Åke Fridell, Kurt-Olof Sundström

Ekranizacja dramatu Augusta Strindberga „Panna Julia”. Główna bohaterka filmu - Julia jest córką starego hrabiego. Pewnego dnia ojciec wyjeżdża i zostawa córkę samą. Julia rozżalona po rozstaniu ze swoim długoletnim narzeczonym wdaje się w romans z lokajem Janem. „Panna Julia” porusza problem represji kobiet i ekspresji seksualności. Film został nagrodzony Złotą Palmą w Cannes w 1951.

Film adaptation of August Strindberg's drama „Miss Julie”. The heroine of the movie, Miss Julie, is the daughter of an old Count. One day her father goes away and leaves the daughter alone. Julie saddened by the end of her long relationship with her boy friend starts romancing with a footman Jean. „Miss Julie” tackles the problem of women's oppression and the expression of sexuality. The movie was awarded with the Golden Palm in Cannes in 1951.

SIÓDMA PIECZĘĆ

Det sjunde inseglet / Seventh Seal
Szwecja / Sweden 1956, 96'

REŻYSERIA/DIRECTOR Ingmar Bergman,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Ingmar Bergman,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Gunnar Fischer,
OBSADA/CAST Gunnar Björnstrand, Max von Sydow,
Bibi Andersson, Nils Poppe, Bengt Ekerot,
Åke Fridell, Inga Gill, Erik Strandmark, Bertil Anderberg

„Siódma pieczęć” jest alegoryczną opowieścią o rycerzu powracającym z wyprawy krzyżowej, który traktuje podróż jako drogę do poznania prawd ostatecznych. Ponieważ życie dookoła wydaje się być pozbawione sensu, a Bóg milczy, rycerz postanawia zapytać o dręczące go kwestie Śmierci. Ona podejmuje wyzwanie i staje z rycerzem do szachowego pojedynku. Stawką w grze jest życie rycerza.

„The Seventh Seal” is an allegoric story about a knight returning from the Crusades for whom the journey is a way to explore the ultimate truth. As life around him seems senseless and God remains silent, the knight decides to ask Death about matters that concern him. He challenges Death to a chess game for his life.

TAM, GDZIE ROSNĄ POZIOMKI

Smultronstället / Wild Strawberries
Szwecja / Sweden 1957, 91'

REŻYSERIA/DIRECTOR Ingmar Bergman,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Ingmar Bergman,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Gunnar Fischer,
OBSADA/CAST Victor Sjöström, Bibi Andersson,
Ingrid Thulin, Gunnar Björnstrand, Jullan Kindahl,
Folke Sundquist, Björn Bjelfvenstam

„Tam, gdzie rosną poziomki” to studium przemijania i kolejne osobiste dzieło w filmografii reżysera. 80-letni profesor Borg (w tej roli Victor Sjöström) jedzie z synową ze Sztokholmu do Lund na obchody własnego jubileuszu naukowego. W trakcie jednodniowej podróży profesor przywołuje we wspomnieniach swoje życie i snuje refleksje nad stosunkami z ludźmi i zbliżającą się nieuchronnie śmiercią.

„Wild Strawberries” is a study of passing and another personal masterpiece among his film work. 80-years old Professor Borg (Victor Sjöström) drives his daughter-in-law from Stockholm to Lund to receive his anniversary title. During a one-day trip he recalls his life, reflects upon relations among people and begins to perceive his mortality.

PERSONA

Persona / Persona
Szwecja / Sweden 1966, 85'

REŻYSERIA/DIRECTOR Ingmar Bergman,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Ingmar Bergman,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Sven Nykvist,
OBSADA/CAST Liv Ullmann, Bibi Andersson,
Margaretha Krook, Gunnar Björnstrand, Jörgen Lindström

Impulsem do powstania filmu była fascynacja Bergmana podobieństwem Liv Ullmann i Bibi Andersson. Jak ujął to sam reżyser - „Persona” miała być „kameralnym utworem na dwa instrumenty”. Aktorka Elisabeth w trakcie przedstawienia przestaje mówić i rezygnuje z występu. Okazuje się, że jej milczenie nie jest konsekwencją żadnej choroby lecz świadomego wyboru. Elisabeth musi odpoczywać pod opieką Almy, która podziwia aktorkę i z czasem coraz bardziej upodabnia się do ubóstwianej Elisabeth, niemal przejmując jej tożsamość.

The movie was inspired by Bergman's fascination with the similarity between Liv Ullmann and Bibi Andersson. As the director put it: „Persona” was supposed to be „a piece of chamber music for two instruments”. Elisabeth, an actress, becomes mute during a performance and gives up acting. It turns out that her silence does not result from any medical condition but is her conscious choice. Elisabeth must rest and is taken care by Alma who admires the actress and gradually more and more resembles adored Elisabeth almost taking over her identity.

FANNY I ALEXANDER

Fanny och Aleksander / Fanny and Alexander
Francja, Szwecja, Niemcy / France, Sweden,
Germany 1982, 188'

REŻYSERIA/DIRECTOR Ingmar Bergman,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Ingmar Bergman,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Sven Nykvist,
OBSADA/CAST Pernilla Allwin, Bertil Guve,
Börje Ahlstedt, Kristian Almgren, Allan Edwall,
Kristina Adolphson

Tytułowe rodzeństwo Fanny i Aleksander zostaje osierocone przez ojca. Wkrótce ich matka Emilie ponownie wychodzi za mąż za protestanckiego pastora - człowieka niezwykle oschłego i surowego. Duchowny wychowuje dzieci w purytańskiej atmosferze i nie toleruje dziecięcych fantazji i przewinień. „Fanny i Aleksander” to pożegnanie Bergmana zarówno z kinem, jak i z własnym dzieciństwem.

The siblings Fanny and Alexander become orphaned by their father. Their mother Emilie soon gets married again to a protestant bishop, a man of exceptionally stern and unforgiving rule. The bishop brings children up in a puritanical approach and does not approve of their imagination or trespasses. „Fanny and Alexander” is Bergman’s farewell to both cinema and his childhood.

Alf Sjöberg

Szwedzki reżyser teatralny i filmowy. Urodził się w 1903 w Sztokholmie. Studiował w szkole teatralnej przy Królewskim Teatrze Dramatycznym, na którego scenie debiutował najpierw jako aktor, potem jako reżyser. Kinem zainteresował się już jako uznany artysta teatralny pod wpływem filmów Eisensteina. Debiutował filmem „Najsilniejszy”, potem jednak, zniechęcony kryzysem kina szwedzkiego, pozostał przy teatrze i został dyrektorem Królewskiego Teatru Dramatycznego. Do kinematografii powrócił w latach 40 zdobywając wielkie uznanie „Drogą do nieba” i „Skandalem”. Jego reżyseria odznaczała się ekspresjonistycznymi i teatralnymi efektami inscenizacyjnymi oraz zamilowaniem do narracyjnych eksperymentów w zakresie filmowej czasoprzestrzeni. Do końca życia zajmował się reżyserią teatralną. Zginął w wypadku drogowym w 1980, jadąc na rowerze do pracy.

Swedish theatre and film director. Born in 1903 in Stockholm. Studied at the Theatre Academy in the Royal Drama Theatre where he began as an actor and then as a director. Got interested in the cinema as a renowned theatre artist influenced by Eisenstein’s movies. „The Strongest” was his movie debut but then, discouraged by the crisis of the Swedish cinema he remained with the theatre and became the director of the Royal Drama Theatre. Came back to movies in 1940s when his „Road to Heaven” and „Scandal” were highly appreciated. His movies were full of expressionist and theatrical effects and he liked experimenting with the narrative within film time and space. He continued directing in the theatre until the end of his life. Died in a road accident in 1980 when he was cycling to work.

Filmografia/Filmography

1969 Ojciec (Fadern)	1945 Resan bort
1966 Wyspa (Ön)	1944 Skandal (Hets)
1960 Sędzia (Domaren)	1944 Kungajakt
1956 Ostatnia para wychodzi (Sista paret ut)	1942 Droga do nieba (Himlaspelet)
1955 Dzikie ptaki (Vildfåglar)	1941 Hem från Babylon
1955 Hamlet	1940 Blomstertid..., Den
1954 Karin, córka Mansa (Karin Månsdotter)	1940 Med livet som insats
1953 Barabasz (Barabbas)	1929 Najsilniejszy (Starkaste, Den)
1951 Panna Julia (Fröken Julie)	
1949 Tylko matka (Bara en mor)	
1946 Iris i serce porucznika (Iris och löjtnantshjärta)	

Ingmar Bergman

Szwedzki reżyser filmowy i teatralny, dramaturg i scenarzysta. Urodził się 14 lipca 1918 roku w Uppsali w rodzinie protestanckiego pastora. Surowe metody wychowawcze ojca oraz nieporozumienia pomiędzy rodzicami wpłynęły na jego dalsze życie i wielokrotnie powracały echem w jego twórczości.

Uzyskał wykształcenie na uniwersytecie w Sztokholmie na kierunkach literatury i historii sztuki. W ciągu swej kariery zrealizował ponad 50 filmów, wśród nich najsłynniejsze - „Siódma pieczęć”, „Tam, gdzie rosną poziomki”, „Szepty i krzyki”, „Jesienna sonata”, „Sceny z życia małżeńskiego”.

Jego filmy, często pełne tragizmu, ukazywały złożoność stosunków między ludźmi, a także podkreślały samotność i zagubienie człowieka. Reżyser był wielokrotnie nagradzany, m.in. Złotą Palmą, Złotym Niedźwiedziem i Złotym Globem. Uzyskał też kilkanaście nominacji do Oscara.

W 1976 roku został oskarżony o malwersacje podatkowe i był zmuszony opuścić rodzinny kraj. Osiedlił się na odludnej wyspie Fårö i na kilka lat rozstał się z kinematografią. Powrócił na chwilę z autobiograficznym obrazem „Fanny i Alexander”, by ostatecznie pożegnać się ze światem filmu. Zmarł w wieku 89 lat.

Swedish movie and theatre director, writer and a playwright, born on 14th July 1918 in Uppsala in the family of a Lutheran minister. His life was largely influenced by strict parenting concepts of his father and misunderstandings between his parents which often come back in his works.

He studied art and literature at Stockholm University. Throughout his career he made more than 50 movies including the most famous ones, such as „The Seventh Seal”, „Wild Strawberries”, „Cries and Whispers”, „Autumn Sonata”, „Scenes from a Marriage”. His films were often tragic and showed complex interpersonal relations also highlighting loneliness and man’s loss.

The director was awarded many times with Golden Palm, Golden Bear and Golden Globe and was a several times Oscar nominee.

In 1976 he was accused of income tax evasion and was forced to leave his country. He moved to live in a far away island of Fårö and abandoned film for some years. He came back for a while with autobiographic movie „Fanny and Alexander” to finally say good-bye to the world of the movies. Died at the age of 89.

Filmografia/Filmography

1949 Pragnienie (Törst)	1982 Fanny i Aleksander (Fanny och Alexander)
1949 Till glädje	1983 Hustruskolan (TV)
1950 Letni sen (Sommarlek)	1984 Karins ansikte (TV)
1950 To się tu nie zdarza (Sant händer inte här)	1984 Efter repetitionen (TV)
1952 Kobiety czekają (Kvinnors väntan)	1986 Dokument Fanny och Alexander (TV)
1953 Wakacje z Moniką (Sommaren med Monika)	1986 De tva saliga (TV)
1953 Wieczór kuglarzy (Gycklarnas afton)	1992 Markisinnan de Sade (TV)
1953 Lekcja miłości (En lektion i kärlek)	1993 Backanterna (TV)
1955 Marzenia kobiet (Kvinnodröm)	1997 W obecności kłowna (Larmar och gör sig till) (TV)
1955 Uśmiech nocy (Sommarnattens leende)	2000 Bildmakarna (TV)
1956 Siódma pieczęć (Det sjunde inseglet)	2003 Sarabanda / Saraband (TV)
1957 Tam, gdzie rosną poziomki (Smultronstället)	
1957 U progu życia (Nära livet)	
1958 Twarz (Ansiktet)	(oprac. Aleksandra Lech)
1959 Źródło (Jungfrukällan)	(tłum. Beata Gontar)
1960 Oko diabła (Djävulens öga)	
1960 Jak w zwierciadle (Sasom i en spegel)	
1962 Goście Wieczery Pańskiej (Nattvardsgästerna)	
1962 Milczenie (Tystnaden)	
1963 För att inte tala om alla dessa kvinnor	
1965 Daniel	
1965 Persona	
1966 Godzina wilka (Vargtimmen)	
1967 Hańba (Skammen)	
1967 Rytuał (Riten)	
1969 Namietność (En Passion)	
1969 Farödokument 1969	
1970 Dotyk (Beröringen)	
1971 Szepty i krzyki (Viskningar och rop)	
1972 Sceny z życia małżeńskiego (Scener ur ett äktenskap)	
1974 Czarodziejski flet (Trollflöjten)	
1975 Twarzą w twarz (Ansikte mot ansikte)	
1976 Jajo węża (Das Schlangenei)	
1977 Sonata jesienna (Herbstsonate)	
1979 Farödokument 1979	
1980 Z życia marionetek (Aus dem Leben des Marionetten)	

III / OPOZYCJA ANTYBERGMANOWSKA

DZIELNICA KRUKÓW

Kvarteret korpen / Raven's End
Szwecja / Sweden 1963, 101'

REŻYSERIA/DIRECTOR Bo Widerberg,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Bo Widerberg,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Jan Lindestörm,
OBASADA/CAST Agneta Prytz, Ingvar Hirdwall,
Nina Widerberg, Keve Hjelm, Emy Storm,
Tommy Berggren

Paradokumentalna „Dzielnica kruków” z Tommy Berggrenem to przejmujący obraz środowiska proletariackiego Malmö z lat 30-tych. Historia ubogiej rodziny robotniczej okazała się wielkim sukcesem Widerberga. W 1964 roku „Dzielnica kruków” została znakomicie przyjęta na festiwalu w Cannes a rok później otrzymała nominację do Oscara dla najlepszego filmu nieanglojęzycznego. W tym filmie reżyser ujawnia się nie tylko jako antybergmanista ale także jako ideolog lewicowy. Wrażliwy na problemy społeczne, połączył realizm z wyczuciem poetyckich możliwości kamery.

Paradocumentary „Raven's End” with Tommy Berggren is a touching picture of working class in Malmö in 1930s. The history of a poor working class family turned out to be Widerberg's great success. In 1964 „Raven's End” was enthusiastically received at Cannes festival and a year later it was an Academy Award nominee for the Best Foreign Language Film. The movie reveals director's anti-Bergman attitude and his left-wing ideology. Sensitive to social problems he combined realism with the feeling for poetic capabilities of the camera.

MIŁOŚĆ ELVIRY MADIGAN

Elvira Madigan
Szwecja / Sweden, 1967, 90'

REŻYSERIA/DIRECTOR Bo Widerberg,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Bo Widerberg,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Jörgen Persson,
OBASADA/CAST Pia Dagermark, Thommy Berggren,
Lennart Malmer, Cleo Jensen, Nina Widerberg

„Miłość Elviry Madigan” to film historyczny o poruczniku kawalerii, który zdezerterował, porzucił żonę i dzieci. W jednej z duńskich wysp przeżywa romans z młodą uciekiniarką z cyrku, tancerką na linie. Jednak ich związek nie ma perspektyw. Zwłaszcza, gdy kończą się środki do życia. Film ten ma więcej romantycznych i lirycznych cech, niż wcześniejsze produkcje Widerberga. To co zadecydowało o wyjątkowości obrazu to zdjęcia Jorgena Perssona z ruchomymi, impresjonistycznymi ujęciami skóry, materiałów, przyrody, w świetle, które daje wrażenie postrzegania zmysłowego o wiele głębszego od wrażeń wzrokowych. Na uwagę zasługuje także niezwykła kreacja Pii Dagermark (Złota Palma w Cannes).

„Elvira Madigan” is a movie about a deserter lieutenant who left his wife and children. On one of Danish islands he has an affair with a young run-away from the circus, a tightrope dancer. There is no future for their relationship, especially when they do not have any more money. The movie has got many more romantic and lyrical characteristics than Widerberg's earlier productions. It is exceptional because of the shots by Jorgen Persson with moving, impressionist close-ups of skin, materials, nature in the light that makes an impression of a sensual perception much deeper than visual experiences. Outstanding performance of Pia Dagermark (Golden Palm in Cannes) is also worth noting.

ADALEN 31

Ådalen 31 / The Adalen Riots
Szwecja / Sweden 1969, 110'

REŻYSERIA/DIRECTOR Bo Widerberg,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Bo Widerberg,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Jörgen Persson,
MUZYKA/MUSIC Duke Ellington,
OBASADA/CAST Martin Widerberg, Stefan Friedman,
Roland Hedlund, Kerstin Tidelius, Peter Schildt

„Ådalen 31” to pierwszy polityczny film fabularny Widerberga. Dzieło to jest próba rekonstrukcji dramatycznych wydarzeń z 1931 roku w małym miasteczku na północy Szwecji. Po 24 godzinach strajku przeciw obniżeniu zarobków do akcji ruszyło sprowadzone przez fabrykantów wojsko. Zginęło pięciu robotników, wielu zostało rannych. Film z pięknymi zdjęciami Perssona otrzymał Nagrodę Secjalną Jury na Festiwalu Filmowym w Cannes w 1969 roku.

„Ådalen 31” is the first political feature by Widerberg. It is an attempt to reconstruct dramatic events of 1931 in a small town in the north of Sweden. After 24 hours of strike against lowering their wages the owners call the army to deal with the strikers. Five workers were killed and many got injured. The movie beautifully shot by Persson was awarded with the Special Grand Jury Prize of the Cannes Film Festival in 1969.

Bo Widerberg

Żył w latach 1930-1997. Szwedzki reżyser, scenarzysta, krytyk, pisarz, dziennikarz. Czołowy przedstawiciel tzw. opozycji antybergmanowskiej. Było to pokolenie filmowców młodszych od Bergmana, którzy chcieli się przeciwstawić jego dominacji w tamtejszym kinie i podjąć omijane ich zdaniem przez niego palące problemy społeczno-polityczne. W 1962 roku Widerberg napisał książkę „Wizja w szwedzkim filmie” Był to zbiór artykułów, w których Widerberg z jednej strony krytykował Bergmana za pokazywanie mieszczańskiej Szwecji, a z drugiej dawał przykłady filmów realistycznych wierniej oddających rzeczywistość. Światową sławę przyniósł mu debiutancki „Wózek dziecięcy” ze zdjęciami Jana Troella (jeden z ulubionych filmów Krzysztofa Kieślowskiego) oraz „Dzielnica kruków”, „Miłość Elviry Madigan” i „Ådalen 31”. Chwalił kino francuskiej Nowej Fali.

Filmografia/Filmography

1963 – Wózek dziecięcy/Barnvagnen/The Baby Carriage
1963 – Dzielnica kruków/Kvarteret korpen/Raven's End
1965 – Miłość 65/Karlek 65/Love 65
1967 – Miłość Elviry Madigan/Elvira Madigan
1969 – Ådalen 31/The Adalen Riots
1971 – Joe Hill
1979 – Victoria
1984 – Człowiek z Majorki/Mannen Fran Mallorca/The Man from Mallorca
1995 – Życie jest piękne/Lust och fagring stor/All Things Fair

(oprac. MW)

(tłum. Beata Gontar)

IV/ SZWEDZKA NOWA FALA LAT 60-TYCH

KOCHAĆ

Att älska / To Love
Szwecja / Sweden 1964, 90'

REŻYSERIA/DIRECTOR Jörn Donner,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Jörn Donner,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Sven Nykvist,
OBSADA/CAST Harriet Andersson, Jan-Eric Lindquist,
Isa Quensel, Jane Friedmann, Nils Eklund,
Zbigniew Cybulski

Luiza, matka kilkuletniego chłopca, jest młodą kobietą przyzwyczajoną do sztywnego, mieszczańskiego życia. Niedawno owdowiła, czuje się zagubiona i samotna. Kiedy poznaje Fryderyka, jest zafascynowana jego swobodnym stosunkiem do życia i otwartością. Ich znajomość przeradza się wkrótce w romans. Luiza zyskuje wewnętrzną niezależność i kiedy Fryderyk proponuje jej małżeństwo, odmawia. W filmie pojawia się polski akcent – w rolę Fryderyka wcielił się Zbigniew Cybulski.

Luiza, mother of a several-years old boy is a young woman accustomed to strict bourgeoisie lifestyle. Recently widowed, she feels lost and lonely. When she meets Friderick she gets fascinated with his attitude to life and his openness. Soon their acquaintance evolves into an affair. Luiza gains internal independence and when Friderick proposes to her, she refuses. There is a Polish flavour in the movie – Friderick is featured by Zbigniew Cybulski.

MOJA SIOTRA, MOJA MIŁOŚĆ

Syskonbädd 1782 / My sister, My love
Szwecja / Sweden 1966, 90'

REŻYSERIA/DIRECTOR Vilgot Sjöman,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Vilgot Sjöman,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Lasse Björne,
MUZYKA/MUSIC Ulf Björlin,
OBSADA/CAST Bibi Andersson, Kjerstin Dellert,
Tina Hedström, Berta Hall, Sonya Hedenbratt,
Gunnar Randin

„Moja siostra, moja miłość” to był pierwszy film otwarcie opowiadający o kazirodztwie między bratem i siostrą. Film jest manifestacja swobody erotycznej i naruszenia seksualnego tabu. Według badacza Leifa Furhammara ten mocno skandalizujący obraz to rezultat sprzeczności towarzyszących wszystkim wyczerpującym zmianom postaw i wzorców zachowań, jakie przyniosły lata 60-te w Szwecji. Skutkiem procesu wyzwolenia stała się regresja: Szwedzi wchodzili w dzieciństwo, poszukiwali idyllicznej przyrody albo seksualnego pierwowzoru.

„My Sister, My Love” is the first movie openly speaking of incest between a brother and his twin sister. The movie manifests erotic freedom and deals with sexual taboos. According to Leif Furhammar this highly scandalous picture is the effect of contradictions which accompany all changes in attitudes and behaviour patterns that took place in Sweden in 1960s. Freedom resulted in regression: the Swedes entered their childhood, they were seeking idyllic nature or sexual prototype.

JESTEM CIEKAWA W KOLORZE ŻÓŁTYM

Jag är nyfiken-en i gult / I AM Curious (Yellow)
Szwecja / Sweden 1967, 121'

REŻYSERIA/DIRECTOR Vilgot Sjöman,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Vilgot Sjöman,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Peter Wester,
Muzyka/Music Bengt Ernryd,
OBSADA/CAST Lena Nyman, Vilgot Sjöman,
Borje Ahlstedt, Peter Lindgren, Ulla Lyttkens,
Marie Göransson

Koniec lat 60-tych XX wieku. Studentka ze Sztokholmu Lena odkrywa uroki dorosłego życia. Romansuje, uprawia seks, angażuje się w politykę, chodzi na demonstracje, próbuje medytować. Wszelkie doświadczenia dokumentuje i gromadzi w swoim prywatnym archiwum. W narracji miesza się plan fabularnej fikcji i sekwencje dokumentalne. Jednocześnie Lena występuje w filmie kręconym przez Vilgotę Sjömana – gra w nim sama siebie. „Jestem ciekawa w kolorze żółtym” okazał się wielkim skandalem politycznym i obyczajowym. U USA film został uznany za pornografię. Sprawa dotarła do Sądu Najwyższego, który jednak nie doszukiwał się w filmie treści obscenicznych.

End of 1960s. Lena, a student from Stockholm discovers the pleasures of adult life. She has affairs, makes love, gets involved into politics, demonstrates and tries to meditate. All her experiences are documented and collected in her private archive. The narrative mixes the plot with documentary sequences. Lena features in Vilgot Sjöman's movie, she plays herself. „I Am Curious (Yellow)” was a genuine political and moral scandal. In the US the movie was considered pornography. The case was brought up to the US Supreme Court which, however, did not declare any of its content obscene.

GŁÓD

Sult/Hunger
Dania, Norwegia, Szwecja / Denmark, Norway,
Sweden 1966, 112'

REŻYSERIA/DIRECTOR Henning Carlsen,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Henning Carlsen, Peter Seeberg,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Henning Kristiansen,
OBSADA/CAST Per Oscarsson, Gunnel Lindblom,
Birgitte Federspiel, Knud Rex, Hans W. Petersen,
Henki Kolstad, Roy Bjørnstad, Sverre Hansen

„Głód” jest adaptacją głośniejszej autobiograficznej powieści norweskiego pisarza Knuta Hamsuna, laureata Literackiej Nagrody Nobla. Niespełniony literat Pontus ma nadzieję na wydanie drukiem swych utworów literackich. Tymczasem cierpi niedostatek, a jego twórczość spotyka się z niezrozumieniem i obojętnością wśród wydawców. W końcu, z powodu braku pieniędzy na zapłacenie czynszu za pokój, zostaje wyrzucony na bruk. Musi nocować w parku, skąd wypędza go policja. Skrajnie wycieńczony ma coraz większe problemy aby odróżnić rzeczywistość od majaków: wierzy w miłość nieznajomej Ylajali.

Hunger is based on the great first-person novel by Norway's Nobel Prize-winning Knut Hamsun. Pontus a starving and unfulfilled writer hopes to publish his works. He is at the verge of physical collapse while publishers do not understand his works and remain completely indifferent to them. Finally due to the lack of money for rent he is thrown out into the street. He must sleep in the park for which he is persecuted by the police. Ultimately exhausted he faces greater and greater problems to distinguish the reality from illusion: he believes in the love of an unknown Ylajali.

NAZYWAJĄ NAS MODSAMI

Dom kallar oss mods / They Call Us Misfits
Szwecja / Sweden 1968, 100'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Stefan Jarl
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Stefan Jarl, Jan Lindkvist
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Jan Lindkvist
MONTAŻ/EDITING: Stefan Jarl, Jan Lindkvist
MUZYKA/MUSIC: Hawkey Franzén
OBSADA/CAST: Kenneth 'Kenta' Gustafsson, Stefan Jarl, Gustav 'Stoffe' Svensson, Pundar-Bosse
PRODUKCJA/PRODUCTION: Svenska Filminstitutet (SFI)

W 1968 roku świeżo po studiach w Szwedzkim Instytucie Filmowym młody człowiek o nazwisku Stefan Jarl wraz z przyjacielem Janem Lindkvistem zrealizowali swój pierwszy pełnometrażowy film dokumentalny o dwóch sztokholmskich hippisach pt. „Nazywają nas modsami”. Intencją reżysera stało się spojrzenie na nastolatków oczyma ich rówieśników. Film jednak nie odniósł sukcesu w związku z kłopotami z cenzurą. Cenzorom nie podobały się sceny pełne seksu, promocja narkotyków i muzyki rockowej. Film pomyślany był jako część trylogii opowiadającej o bezkompromisowym życiu dwóch żyjących na marginesie społeczeństwa i zagubionych nastolatków. Obraz „Nazywają nas modsami” unika jednoznacznego moralizowania rzucając nowe spojrzenie na fenomen rozwijającej się subkultury młodzieżowej w Sztokholmie w latach '60.

In 1968 just graduated from the Swedish Film Institute a young man by the name of Stefan Jarl together with his friend Jan Lindkvist made his first full length documentary about two hippies from Stockholm „They Call Us Misfits”. The director intended to view the teenagers with the eyes of their peers. The film, however, was not successful and faced censorship problems. The censors did not like scenes full of sex, drug promotion and rock music.

The documentary was intended as a part of trilogy describing the uncompromised life of two lost teenagers living at the margin of the society. „They Call Us Misfits” avoids unilateral moralising and throws a new light on the phenomenon of youngsters subculture which developed in Stockholm in 1960s.

ZAKOCHANE PARY

Älskande par / Loving Couples
Szwecja / Sweden 1964 / 118'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Mai Zetterling
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Mai Zetterling , David Hughes
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Sven Nykvist
MONTAŻ/EDITING: Paul Davies
MUZYKA/MUSIC: Roger Wallis
OBSADA/CAST: Harriet Andersson, Gunnel Lindblom, Gio Petré, Anita Björk, Gunnar Björnstrand, Eva Dahlbeck, Jan Malmström
PRODUKCJA/PRODUCTION: Sandrews

Trzy ciężarne kobiety oczekujące rozwiązania w klinice wracają pamięcią do wydarzeń z dzieciństwa i młodości, które ukształtowały ich los. Angela, osierocona w dzieciństwie, wspomina pobyt w domu zaborczej ciotki Petry i lesbijską atmosferę pensji. Wyszła za znacznie starszego od siebie kochanka ciotki. Dziecko, które oczekuje zacieśni tylko szczególną więź łącząca obie kobiety. Dawna służąca, Agda, opowiada o swoich młodzieńczych przygodach. Została uwiedziona jako nieletnia, potem poślubiła mężczyznę, który okazał się homoseksualistą. Noc poślubną spędziła więc z cynicznym porucznikiem... Wreszcie, Adele, nienawidząca swojego prymitywnego męża, rozpamiętuje jedyną radosną chwilę w życiu - przypadkowy romans z nieznanym młodzieńcem...

Three pregnant women awaiting their babies in a Swedish hospital come back to events from their childhood and youth which shaped their lives. Angela, orphaned as a child, recalls her stay in the house of her possessive aunt Petra and lesbian atmosphere of the boarding school. She married her aunt's lover, much elder than herself. The child she is awaiting will reinforce specific relationship between the two women. Former servant, Agda, tells about her adventures when she was a youngster. Being a minor she was seduced and then she married a man who turned out to be homosexual. So she spent her wedding night with a cynical lieutenant... And finally Adele who hates her primitive husband and cherishes the only happy moment of her life, an affair with an unknown young man...

Jörn Donner

Fińsko-szwedzki reżyser, scenarzysta, producent, aktor i krytyk filmowy. Urodził się jako przedstawiciel szwedzkojęzycznej mniejszości w Finlandii. Pracuje w Szwecji i Finlandii. Początkowo należał do tzw. opozycji antybergmanowskiej, co nie znaczy, że był wrogiem Bergmana – napisał jedną z najważniejszych książek na jego temat - monografię „Twarz diabła”, później był nawet producentem jego filmu „Fanny i Aleksander”.

Finnish and Swedish director, screenwriter, producer, actor and film reviewer. Born as a representative of Swedish speaking minority in Finland. Works in Sweden and Finland.

At the beginning he was a part of the so called anti-Bergman opposition which does not mean he was his enemy. He wrote one of the most important books on Bergman, a monography „Devil's Face” and was the producer of „Fanny and Alexander”.

Filmografia/Filmography

2000	Presidentti	1970	Anna
1998	Ingmar Bergman: Om liv och arbete	1969	69 – Sixtynine
1988	Brev från Sverige	1968	Mustaa valkoisella
1984	Dirty Story	1967	Stymulacja (Stimulantia)
1982	Yhdeksän tapaa lähestyä Helsinkiä	1967	Poprzeczna belka (Tvårbalk)
1978	Bergman File, The	1965	Zaczyna się przygoda (Här börjar äventyret)
1978	Män kan inte vildtas	1964	Kochać (Att älska)
1976	Ingmar Bergmanin maailma	1963	Wrześniowa niedziela (Söndag i september, En)
1973	Baksmälla		
1972	Hellyys		
1971	Perkele! Kuvia Suomesta		
1970	Naisenkuvia		

Vilgot Sjöman

Żył w latach 1924-2006. Szwedzki reżyser, scenarzysta filmowy, przyjaciel Ingmara Bergmana. Do dziś Sjöman ma opinię jednego z największych skandalistów w historii kina. Zadebiutował w 1962 roku pod okiem Bergmana kręcąc „Kochankę”. Jednak prawdziwy skandal wywołał zrealizowany dwa lata później „491”. Ten film o ośrodkach wychowawczych stał się przedmiotem specjalnych obrad szwedzkiego parlamentu Riksdagu i jest jednym z nielicznych filmów w historii, które doprowadziły do zmian w obowiązującym prawie. Sjöman to zadeklarowany przeciwnik ograniczania wolności słowa i obyczajowych tabu. Jako aktor Vilgot Sjöman pojawił się w „Hańbie” Bergmana. Swoja filmowa karierę i środowisko filmowe opisał w książce „Mój osobisty rejestr”.

Lived between 1924-2006. Swedish director, film writer, Ingmar Bergman's friend. Until the present Sjöman holds the title of one of the biggest scandals in the history of cinematography. His debut took place in 1962 when he made „The Mistress” under Bergman's supervision. However, the real scandal was caused by „491” made two years later. The film about educational methods was deliberated by Riksdag, the Swedish Parliament, at a special session and is one from among very few movies in history which led to changes in binding regulations. Sjöman is a declared opponent of restricting the freedom of speech and moral taboos. As an actor Vilgot Sjöman featured in Bergman's „Shame”. He described his film career and the film community in the book „My Personal Register”.

Filmografia/Filmography

1962	– Kochanka/Älskarinnan/The Mistress
1964-	491
1966-	Moja siostra, moja miłość/Syskonbädd 1782/My sister, my love
1967-	Jestem ciekawa w kolorze żółtym/Jag är nyfiken-en film i gult/ I Am Curious (Yellow)
1968	– Jestem ciekawa w kolorze niebieskim/Jag är nyfiken-en film i blått/ I Am Curious (Blue)
1969	– Kłamiecie/Ni luger/You're lying
1971-	Troll/Till Sex Do Us Part
1974	– Garść miłości/ En Handfull kärlek/ A handful of love
1995	– Alfred/Alfred Nobel

Henning Carlsen

Duński reżyser filmowy, scenarzysta i producent. Pracę rozpoczął jako asystent Theodora Christensena (pioniera filmu dokumentalnego w Danii). W latach 1949-65 zrealizował ok. 40 filmów krótkometrażowych. Debiutował wstrząsającym „Dylematem” według powieści N. Gordimer, poświęconym skutkom apartheidu w RPA. Rozgłos przyniósł mu „Głód”. Późniejsze filmy spotkały się ze znacznie mniejszym uznaniem. W 1968 przejął po C.Th. Dreyerze dyрекcję kina Dagmar w Kopenhadze.

Henning Carlsen, 1968

Danish film director, screenwriter and a producer. He started to work as an assistant to Theodor Christensen (pioneer of documentary film in Denmark). In 1949-65 made ca. 40 short films. Began his career with shocking „Dilemma” based on N. Gordimer’s novel and discussing the consequences of apartheid in South Africa. Became famous thanks to „Hunger”. His later films were much less appreciated. In 1968 he took over the management of Dagmar cinema in Copenhagen after C.Th. Dreyer.

Filmografia/Filmography

1950 Dukkestuen
1950 Civilforsvaret
1958 Cyklisten
1959 Knudeproblem, Et
1960 Souvenirs from Sweden
1962 Dilemma
1963 Co z nami? (Hvad med os?)
1965 Kocice (Kattorna)
1966 Głód (Sult)
1969 Klabautermannen
1971 Er i bange?
1972 Man sku være noget ved musikken
1975 Da svante forsvandt
1975 Un divorce heureux
1978 Hør, var der ikke en som lo?
1982 Pengene eller livet
1986 Głodny wilk (Oviri)
1995 Pan
1998 I wonder who’s kissing you now
2005 Springet

Stefan Jarl, 1998

Stefan Jarl

Stefan Jarl, 1998

Stefan Jarl urodził się 13.03. 1941 na Gotlandii w Szwecji. Szwedzki dokumentalista i reżyser. Współpracował z Lukaszem Moodys-sonem. Jego filmy są bardzo zaangażowane polityczne, często kontrowersyjne. Ingmar Bergman powiedział o nim „jest to jeden z ostatnich samurajów walczących za idee i przekonania”. On sam o sobie mówi” zadaniem filmowca jest byc historykiem swojego czasu. Bycie współczesnym oznacza bycie kreatywnym, nie odtwórczym.”Stefan Jarl jest także niezwykła, charyzmatyczna oso-bowością. Razem z Lukaszem Moodyssonem zaapelował do szwedzkiego środowiska filmowców, aby poparli idee walki o pokój i wolność Niepodległej Palestyny.

Stefan Jarl, 1998

Stefan Jarl was born 13th march 1941 in Gotland, Sweden. He is a Swedish documentary director. He was collaborating with Lukas Moodysson. Jarl’s films are deeply political engaged and very controversial. Ingmar Bergman said about Stefan Jarl”he is one of the last samurai who fights for ideas and convictions. He said about himself: „A filmmaker’s task is to be a historian of his day. Be-ing contemporary means creating, not recreating. Stefan Jarl is also unusual charismatic personality. Together with Lukas Moodys-son they appealed Swedish Film Workers for Peace and Freedom in an Independent Palestine.

Filmogrfia/Filmography

1968 - Dom Kollar as Mods/ The Call Us Misfits/Nazywaja nas Modsami
1979 - Ett anstandigt liv/A Descent Life/
1987 - Unkkodus/Threat/ Groźba
1990 - Gode mannisker /Good People/ Dobrzy ludzie
2003 - Terroriser-en film om dorn domude/Terrorists: The Kids They Sentenced
2005 - Flikan fran Auschwitz/ The Girl from Auschwitz/ Dziewczynka z Auschwitz

Mai Elisabeth Zetterling

Mai Elisabeth Zetterling, 1994

Mai Elisabeth Zetterling- (1925-1994) - była szwedzka aktorka i reżyserka. Urodziła się w Vasteras, Vastmanland w Szwecji w ro-dzinie robotniczej. Karierę aktorską rozpoczęła w wieku 17 lat na scenie Szwedzkiego Teatru Narodowego. Jej przełomową rolą w kinie był film według scenariusza Ingmara Bergmana „Hets” z 1944 roku. Zaczęła reżyserować w początku lat 60-tych, zaczynając od politycznych dokumentów i filmów krótkometrażowych. Jej fabularnym debiutem jest film „Zakochane pary” z 1964 roku. Jest on jednym z kilkunastu kontrowersyjnych filmów Zetterling ze względu na ich odważne potraktowanie seksualności.

Mai Elisabeth Zetterling, 1994

Mai Elisabeth Zetterling (1925-1994) - was a Swedishactress and film director. She was born in Vasteras, Vastmanland, Sweden to a workin class family. She started her career as an actress by the age of seventeen at Swedish National Theater. Her brakthrough came in the 1944 film Tourment, written by Ingmar bergman. She began directing in the early 1960s, starting with political docu-mentaries and a short film. Her first feature film was 1994 Loving Couples, among several of her films controversial for their frank sexuality.

Filmografia/Filmography

1962 - Zabawa w wojnę (A War Game)
1964 - Zakochane pary (Älskande par)
1966 - Nocne zabawy (Nattlek)
1967 - Dziewczęta (Flickorna)
1968 - Doktor Glas
1977 - Månen är en grön ost
1982 - Scrubbers
1986 – Amorosa

Mai Elisabeth Zetterling, 1994

(oprac. Aleksandra Lech)

(oprac. mw)

(tłum. Beata Gontar)

(tłum. mw)

V/ RETROSPEKTYWA JANA TROELLA

PRZYSTANEK NA BAGNISKACH

Uppehåll i myrlandet /
A Stopover in the Marshland
Szwecja / Sweden 1965, 30'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Jan Troell
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Jan Troell
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Jan Troell
MONTAŻ/EDITING: Jan Troell
MUZYKA/MUSIC: Erik Nordgren
OBSADA/CAST: Max von Sydow, Allan Edwall,
Karl Erik Flens
PRODUKCJA/PRODUCTION: Svensk Filmindustri

Pierwszy film Jana Troella zrealizowany w ramach profesjonalnej kinematografii jako szwedzka część skandynawskiego filmu nowelowego pt. 4 x 4. Była to adaptacja opowiadania noblisty Eyvinda Johnsona, którą zaszczylił swoim udziałem w roli głównej Max von Sydow, od tej pory ulubiony aktor nie tylko Bergmana, ale także Troella. Historia kolejarza, który pewnego dnia ulegając kaprysowi, opuszcza na odludnej stacji swój pociąg i po torach wyrusza przed siebie, aby napawać się poczuciem radosnej wolności. Wkrótce okazuje się jednak, że prawdziwym celem tej wyprawy jest ogromny głaz, który kolejarz zrzuca ze wzgórza tylko po to, aby przeżyć chwilę cudownej ekstazy. Po dokonaniu tego bezinteresownego wysiłku powraca do monotonii swojego codziennego życia.

Spontaniczny gest kolejarza był wyrazem indywidualnego buntu przeciwko rutynie życia podporządkowanego bezdusznej dyscyplinie, gdzie nie ma miejsca na wyobraźnię, wolność, romantykę, poezję życia, zachwyt nad urodą świata natury czy pragnienie choćby chwilowej odmiany przeznaczenia.

Przystanek na bagniskach sygnalizuje najważniejsze motywy późniejszej twórczości Jana Troella.

The first professional film made by Jan Troell, the Swedish part of the Scandinavian cinema novella entitled: 4 x 4. This was an adaptation of a short story by the Nobel laureate Eyvind Johnson and it was honoured by the presence of Max von Sydow, who played the main role. From this time on, von Sydow was not only Bergman's favourite actor, but Troell's as well. A story about a railwayman who one day has a whim to leave his train at a deserted station and walk along the tracks to enjoy the cheerful feeling of freedom. But it soon turns out that the trip's real goal is a huge rock. The railwayman throws it down a hill just to experience a moment of beautiful ecstasy. After this selfless effort, he returns to the monotony of his everyday life.

The railwayman's spontaneous gesture reflected an individual's rebellion against the routine of life subjected to spiritless discipline with no place for imagination, freedom, romanticism, poetry of life, admiration of the beauty of nature or desire to change one's fate, at least for a while. A Stopover in the Marshland touches on the motifs that would be essential for Troell's later works.

EMIGRANCI

Utvandrarna / The Emigrants
Szwecja / Sweden 1971, 191'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Jan Troell
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Bengt Forslund, Jan Troell
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Jan Troell
MONTAŻ/EDITING: Jan Troell
MUZYKA/MUSIC: Erik Nordgren
OBSADA/CAST:
Max von Sydow, Liv Ullmann, Eddie Axberg,
Allan Edwall, Hans Alfredson, Åke Fridell,
Monica Zetterlund, Pierre Lindstedt,
Agneta Prytz, Halvar Björk,
PRODUCENT/PRODUCER: Bengt Forslund
PRODUKCJA/PRODUCTION: Svensk Filmindustri (SF)
NAGRODY/AWARDS:
Golden Globes 1973 - najlepszy obcojęzyczny
film zagraniczny, najlepsza aktorka,
New York Film Critics Circle Awards 1973 -
najlepsza aktorka

Uważana za szwedzki film wszech czasów, kolejna adaptacja szwedzkiej klasyki literackiej, tym razem epickiego cyklu Vilhelma Moberga, który pisarz poświęcił wielkiemu tematowi i problemowi społecznemu Szwecji w drugiej połowie XIX w., czyli masowej emigracji Szwedów do Ameryki „za chlebem”. Powstała imponująca epickim rozmachem saga filmowa, przedstawiająca kilkadziesiąt lat życia grupy szwedzkich chłopów, którzy albo zdesperowani nędzą bytowania mimo znoјnej pracy na nieurodzajnej roli, albo represjonowani z przyczyn religijnych jako wyznawcy kościoła niezależnego od państwa, bądź też ciemiężeni przez okrutnych gospodarzy jako folwarczni parobkowie podejmują - jak setki tysięcy innych desperatów w tym czasie - dramatyczną, ale żywioną nadzieją na poprawę marnego losu decyzję opuszczenia stron rodzinnych i wyruszenia w ryzykowną podróż na spotkanie z american dream. Wprawdzie w ślad za oryginałem twórcy filmu w centrum obrazu sytuują typową parę małżeńską Kristiny i Karla Oskara Nilssonów, ale w gruncie rzeczy film opowiada o emigracyjnej odysei pewnej chłopskiej wspólnoty, połączonej nie tylko wspólnym celem, ale także religijnym i moralnym etosem. Troell z wielkim pietyzmem scenograficznym, kostiumowym, językowym oraz socjalnym i psychologicznym autentyzmem odtwarza kolejne fazy tej ryzykownej wyprawy.

Regarded as the best Swedish film ever, another adaptation of a classical work of Swedish literature - this time the epic cycle by Vilhelm Moberg, in which the author touched on the great subject and social problem of Sweden during the second half of the 19th century, i.e. the mass emigration of Swedes to America for economic reasons. Troell made an impressive film saga of epic momentum, depicting several decades of life of Swedish countrymen who make the dramatic resolution - like hundreds of thousands of other desperate men of those times - to leave their homeland and take the risky journey to meet the American Dream, hoping to improve their dire situation: poverty despite laborious work on barren soil, religious repressions against members of a church independent from the state, oppression of farm-grooms by cruel landowners. Although, like in the literary work, the plot is focused on a typical married couple - Kristina and Karl-Oskar Nilsson, in fact, this is a film of an emigrant odyssey of a country community, united by a common goal and by religious and moral ethos. Troell was very careful with decorations, costumes, language and about the social and psychological background in presenting different phases of this risky venture.

BAŚNIOWA KRAINA

Sagolandet / Land of Dreams
Szwecja / Sweden 1988, 185'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Jan Troell
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Jan Troell
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Jan Troell
MONTAŻ/EDITING: Jan Troell
MUZYKA/MUSIC: Tom Wolgers, Jan Sebastian Bach
OBSADA/CAST: Rollo May, Jan Troell, Tage Erlander, Ingvar Carlsson, Olof Palme
PRODUCENT/PRODUCER: Bengt Linné, Göran Setterberg
PRODUKCJA/PRODUCTION: Bold Productions, SVT Drama, Svenska Filminstitutet (SFI)
NAGRODY/AWARDS: Berlin IFF 1988 - wyróżnienie honorowe

Trzygodzinny dokumentalny esej o Szwecji u schyłku XX w., który zrodził się z głębokiego niepokoju Troella o moralny i psychologiczny status szwedzkiego społeczeństwa. Film był odpowiedzią na pytanie, które go długo dręczyło: Czy rzeczywiście jestem szczęśliwy, ponieważ jestem Szwedem? Na powstanie filmu złożyły się dwa fakty. W maju 1983 r. Troell został ojcem swojego pierwszego dziecka, córki Johanny; w tym samym czasie spotkał w Stanach Zjednoczonych amerykańskiego psychologa i filozofa Rollo Maya i uległ fascynacji jego teorią egzystencjalnej psychoanalizy. Narodziny córki nadały refleksjom na temat społeczeństwa, w którym będzie żyć jego dziecko, ton osobisty: film został zadedykowany Johannii. Opinie Rollo Maya zorganizowały intelektualnie jego obserwacje. Pełen ojcowskiej czułości portret Johanny, stawiającej pierwsze kroki i odkrywającej nieznaną świat, oraz dyskurs sięgający najgłębszych podstaw ludzkiego losu obecnego na ekranie Rollo Maya składają się na zasadniczy kontrapunkt tego filmu, którego realizacja zabrała Troellowi pięć lat.

Poglądy reżysera można sprowadzić do stwierdzenia, że Szwecja mimo materialnej prosperity jest krajem chorym, a Szwedzi narodem, w którym zanika życie. Film ilustruje ten stan osobliwej anemii psychicznej kilkunastoma wątkami przedstawiającymi różne postawy ludzkie wobec życia w sytuacjach konfliktowych, różne formy zachowań i sposoby myślenia.

A three-hour documentary essay about Sweden at the turn of the 20th century, born of Troell's deep anxiety about the Swedish society's moral and psychological condition. The film was his response to a question he had been struggling with: Am I really happy to be Swedish? The film's creation was affected by two circumstances. In May 1983 Troell became a father, when his first child - daughter Johanna was born. At the same time, in the United States, he met the American psychologist and philosopher Rollo May, whose theory of existential psychoanalysis fascinated Troell. His daughter's birth made the reflections about the society his child would live in much more personal: he dedicated this film to Johanna. Rollo May's opinions were the intellectual structure of his observations. The fatherly tenderness of Johanna's portrait - her first steps and discovery of the unknown world - and the discourse about the deepest foundation of the human fate by Rollo May, whom we see on the screen are basic counterpoints of the film made by Troell in five years.

The director's views can be summarised in a statement that despite its material prosperity Sweden is a sick country and Swedes are a nation where life perishes. The film illustrates this state of peculiar psychological anaemia with more than ten stories, introducing various attitudes towards life in situations of conflicts, different behaviours and ways of thinking.

IL CAPITANO

Szwecja, Finlandia, Niemcy / Sweden, Finland, Germany 1991, 110'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Jan Troell
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Per Olov Enquist, Göran Setterberg, Jan Troell
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Jan Troell
MONTAŻ/EDITING: Jan Troell
MUZYKA/MUSIC: Lars Åkerlund, Sebastian Öberg
OBSADA/CAST: Antti Reini, Maria Heiskanen, Berto Marklund, Antti Vierikko, Harri Mallenius, Christina Frambäck, Matti Dahlberg, Marjut Dahlström
PRODUCENT/PRODUCER: Göran Setterberg
PRODUKCJA/PRODUCTION: Bayerischer Rundfunk (BR), Bold Productions, FilmTeknik, Finnish Film Foundation, Four Seasons Venture Capital, Nordisk Film- & TV-Fond, Nordisk Filmproduktion, PAN Film, Polyphon Film-und Fernsehgesellschaft, Svenska Filminstitutet (SFI), Villealfa Filmproduction Oy
NAGRODY/AWARDS: Berlin IFF 1992 - Srebrny Niedźwiedź, Chicago IFF 1992 - najlepsza aktorka

Film jest rekonstrukcją tzw. Åmsele-tragedin, która 20 lat temu wstrząsnęła opinią publiczną Szwecji. W północnym regionie Västerbotten, w miasteczku Åmsele, para młodych Finów na miejscowym cmentarzu dokonała krwawej zbrodni na trzyosobowej rodzinie. Powodem była ich wcześniejsza kradzież roweru oraz pościg ojca i syna za złodziejami. Nagłośnione przez media, bestialskie zabójstwo zainspirowało Troella do realizacji filmu w duchu Z zimną krwią (In Cold Blood) Richarda Brookesa z 1967 r. W tej na pozór beznamiętnej, maksymalnie zobjektywizowanej rekonstrukcji faktów Troell starał się być możliwie najwierniejszy dostępnej mu prawdzie, a raczej swojemu o niej wyobrażeniu. Jego film jest przejmująco prawdziwy, ponieważ reżyser bezradnie przyznaje się do granic swojej wiedzy o tym wydarzeniu, wskazuje na mrok, w którym rodzi się zbrodnia, zdaje się mówić, że ostateczne jej motywacje są niedocieczone i pozostaje nam jedynie niepewny domysł. Il Capitano zamyka lakoniczną konstatacją: W nocy z 2 na 3 lipca 1988 r. na wiejskim cmentarzu w Västerbotten zamordowano troje niewinnych ludzi: męża, żonę i ich piętnastoletniego syna. Dlatego powstał ten film. Paradokumentalną narrację, która odwołuje się do konwencji policyjnych przesłuchań czy rekonstrukcji przebiegu zbrodni, uwiarygodniają sugestywne kreacje świetnie dobranych fińskich aktorów-amatorów.

The film reconstructed the so-called Åmsele-tragedin, which shocked the Swedish public twenty years ago. In the Northern region of Västerbotten in a town called Åmsele, two young Finns brutally murdered a family of three at the local cemetery. The reason was the previous theft of a bicycle and the father and son's pursuit of the thieves. The savage crime, publicised by the media, inspired Troell to make a film comparable to In Cold Blood by Richard Brooks (1967). In this seemingly passionless reconstruction of facts, as objective as possible, Troell tried to remain as faithful as possible to the truth available to him or to his vision of the truth. His film is poignantly authentic, because the director helplessly admits the limitations of his knowledge of the event, indicating darkness where crime is born. He seems to say that its ultimate motivations are unknown and we are left only with uncertain conjectures. Il Capitano is ended with a laconic statement: During the night of the 2nd to the 3rd July 1988, at a countryside cemetery in Västerbotten, three innocent people were murdered: a husband, a wife and their fifteen-year-old son. This is why this film was made. The para-documentary narrative refers to the style of police interrogations and crime reconstructions. Its authenticity is enhanced by suggestive performances by excellently selected non-professional Finnish actors.

HAMSUN

Niemcy, Norwegia, Szwecja, Dania / Germany, Norway, Sweden, Denmark 1996, 159'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Jan Troell

SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Per Olov Enquist, Jan Troell

ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Mischa Gavrjusjov, Jan Troell

MONTAŻ/EDITING: Ghita Beckendorff, Jan Troell

MUZYKA/MUSIC: Arvo Pärt

OBSADA/CAST: Max von Sydow, Ghita Nørby, Anette Hoff, Eindrude Eidsvold, Åsa Söderling, Jørgen Langhelle, Trond Høvik, Gard B. Eidsvold, Per Jansen, Bjørnar Teigen, Edgar Selge, Jesper Christensen, Svein Erik Brodal

PRODUCENT/PRODUCER: Erik Crone

PRODUKCJA/PRODUCTION: Bayerischer Rundfunk (BR), Det Danske Filminstitut, Merkur Film A

NAGRODY/AWARDS: Valladolid IFF 1996 - najlepszy aktor, Montréal World FF 1996 - nagroda jury ekumenicznego, Guldbagge Awards 1997 - najlepszy film, najlepszy aktor, najlepsza aktorka, najlepszy scenariusz, Rouen Nordic FF 1997 - nagroda jury

Film biograficzny, poświęcony postaci wielkiego pisarza norweskiego, noblisty zhańbionego kolaboracją z nazistami. Impulsem do zrealizowania tego filmu była monumentalna książka dokumentacyjna duńskiego pisarza i eseisty, Thorkilda Hansena *Processen mod Hamsun*, która ukazała się w 1978 r. i wywołała burzliwą debatę w krajach skandynawskich. Scenariusz do filmu ponownie napisał Per Olov Enquist, który jako dramaturg wspiął się sztukami opartymi na biografiiach wybitnych postaci kultury nordyckiej. Hamsun był kosztowną koprodukcją trzech krajów skandynawskich.

Troell postanowił wyświetlić „zagadkę Hamsuna”, odpowiedzieć na pytanie, które od lat dręczyło Skandynawów: jak doszło do tego, że obdarzony wielkim autorytetem moralnym, wybitny pisarz, który uosabiał ducha narodowego Norwegów, tak dramatycznie pogubił się w swoich światopoglądowych i politycznych wyborach?

Akcja filmu toczy się w latach 1935-1952 i obejmuje ostatni okres życia pisarza, kiedy to z jednej strony jego twórczość zamarła z powodu długotrwałego kryzysu inspiracji, z drugiej zaś kiedy to Hamsun czynnie zaangażował się w działalność polityczną, popierając marionetkowy reżim Vidkuna Quislinga. Wielkim walorem filmu jest wspaniała kreacja Maksa von Sydowa w roli tytułowej.

A film biography of the great Norwegian author, Nobel prize laureate, disgraced by his collaboration with the Nazis. The film was inspired by the enormous documentary book by the Danish author and essayist Thorkild Hansen *Processen mod Hamsun*, published in 1978 and discussed broadly in Scandinavia. The screenplay was written by Per Olov Enquist, a playwright famous for his biographic plays about distinguished figures in Nordic culture. Hamsun was an expensive co-production of the three Scandinavian countries.

Troell decided to unravel the 'Hamsun mystery', to answer the question Scandinavians had struggled with for many years: how could a moral authority, an outstanding author, a personification of the Norwegian national spirit get so desperately lost in his philosophical and political choices?

The film's plot lasts from 1935 until 1952, showing the last period of the author's life, when his artistic work was suspended because of a long-lasting inspirational crisis and times when Hamsun actively participated in politics, supporting the puppet regime of Vidkun Quisling. The film gained a lot from the marvellous performance by Max von Sydow in the title role.

UWIECZNIONE CHWILE MARI LARSSON

Everlasting Moments of Maria Larsson /

Maria Larssons eviga ögonblick

Szwecja, Dania, Finlandia, Norwegia, Niemcy /

Sweden, Denmark, Finland, Norway, Germany 2008, 131'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Jan Troell

SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Niklas Rådström,

Agneta Ulfsäter-Troell, Jan Troell

ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Mischa Gavrjusjov, Jan Troell

MONTAŻ/EDITING: Nils Pagh Andersen

MUZYKA/MUSIC: Matti Bye

OBSADA/CAST: Maria Heiskanen, Mikael Persbrandt,

Jesper Christensen, Emil Jensen, Ghita Nørby,

Hans Henrik Clemensen, Amanda Ooms, Antti Reini, Birte Heribertsson, Claire Wikholm

PRODUCENT/PRODUCER: Tero Kaukomaa, Christer Nilson, Thomas Stenderup

PRODUKCJA/PRODUCTION: Final Cut Productions, Schneider & Groos, Blind Spot Pictures Oy, Göta Film, Motlys

NAGRODY/AWARDS: Valladolid IFF 2008 - najlepsza aktorka, najlepsze zdjęcia, Guldbagge Awards 2009 - najlepszy film, najlepszy aktor, najlepsza aktorka, najlepszy aktor drugoplanowy, najlepsza aktorka drugoplanowa, najlepsza muzyka

Inspiracji do powstania tego filmu dostarczyły wspomnienia kuzyna ojca Agnety Ulfsäter-Troell, żony Jana Troella, spisane przez nią w książce pt. *Att människan levde*. Ich bohaterką była jego matka, która dzięki zamiłowaniu do fotografii mogła częściowo niezależnie się od swojego męża alkoholika. Maria Larsson, która wygrała aparat fotograficzny na loterii, ulega fascynacji zdjęciami dzięki właścicielowi zakładu fotograficznego. Odkrywa on w niej prawdziwy talent wizualny oraz niezwykłą wrażliwość i wtajemnicza w tajniki fotograficznej magii. Maria zaczyna fotografować swoje dzieci i sąsiadów, a jej pierwszym sukcesem jest publikacja zdjęcia jej autorstwa w gazecie. Wraz z rozwojem tej pasji rodzi się delikatne uczucie do fotografa, które jednak nie może być spełnione. Obarczona liczną rodziną Maria nie jest w stanie podjąć decyzji o odejściu od męża, którego mimo wszystko kocha. Troell po raz kolejny - po filmach *Oto twoje życie* i *Biały jak śnieg* - powraca do epoki początków ubiegłego stulecia, którą darzy szczególnym sentymentem. Na szerokim i barwnym tle społecznym szkicuje pełen psychologicznych niuansów portret prostej kobiety, w której budzi się artystka.

This film was inspired by memories of a cousin of the father of Agneta Ulfsäter-Troell, Jan Troell's wife, who gathered the stories in her book entitled *Att människan levde*. The main character was the cousin's mother whose love for photography liberated her somehow from her alcoholic husband. Maria Larsson won a photo camera at a lottery and her fascination with photography was enhanced by an owner of a photo studio, who discovered her true visual talent and unique sensitivity and who taught her the magic of photography. Maria started to take photos of her children and neighbours and her first success was a photo published in a newspaper. As her passion developed, a slight feeling was born between her and the photographer, a feeling which could not be fulfilled. Responsible for a large family, Maria was unable to get away from her husband whom she somehow loved. Once again, like in *This Is Your Life* and *As White as in Snow*, Troell returns to the early 20th century, the epoch he has a special sentiment for. With a broad and fascinating social background, he paints a psychologically nuanced portrait of a simple woman and the awakening of her artistic soul.

JAN TROELL

Jan Gustaw Troell urodził się w 1931 roku w małej wiosce Limhamn, niedaleko Malmo. Zanim stał się jednym z najważniejszych reżyserów szwedzkich w połowie lat 60-tych, pracował przez dziewięć lat w szkole podstawowej jako nauczyciel. Swoje pierwsze amatorskie filmy zaczął realizować na początku lat 60-tych. W 1961 roku Jan Troell rozpoczął prace jako telewizyjny dokumentalista, realizując m.in. „The Ship” (Beaten). Do fabuły trafił jako operator w filmie kolegi Bo Widerberga. Jednym z pierwszych filmów Jana Troella jako reżysera był film „Przystanek na moczarach” z 1965 roku oraz „Oto Twoje życie” z 1965 roku. Opowiadał o losach chłopca z klasy pracującej w Szwecji na początku XX wieku. Kolejny film Troella „Wylicznka” z 1968 roku otrzymał Nagrodę Złotego Niedźwiedzia na Festiwalu Filmowym w Berlinie i przyniósł reżyserowi międzynarodową popularność. Jego następne dzieła to był dyptyk epicki, oparty na dramatycznej historii szwedzkich emigrantów, którzy w XIX wyjechali do Ameryki. „Emigranci” z 1971 roku oraz „Osadnicy” z 1972 roku okazały się międzynarodowymi rewelacjami, za które Troell otrzymał dwie nominacje do Oscara za reżyserie i scenariusz. Sława zaprowadziła Troella, jak wielu ówczesnych filmowców europejskich przed nim - do studiów hollywoodzkich. W 1974 roku został wynajęty do wyreżyserowania westernu w nowym stylu „Zandy’s Bridge” z Gene Hackmanem i Liv Ullmann, a w 1979 roku filmu „Hurricane” z Mią Farrow i Maxem von Sydow, aktorem z którym współpracował przy wielu filmach. W latach 80-tych Troell powrócił do kraju rodzinnego, gdzie zrealizował „Baśniowa Kraina”, jeden z jego najbardziej osobistych filmów, w którym rozprawia się z mitem Szwecji jako raju na ziemi. W latach 90 powstają dwa inne bardzo kontrowersyjne, szeroko dyskutowane filmy Troella: Il Capitano i Hamsun. Jego ostatni film „Uwieczone chwile Marii Larssons” uznany został za najlepszy szwedzki film w 2008 roku. Otrzymał nominację do Złotego Globu i Oscara.

Jan Gustaw Troell was born in 1931 in the small village of Limhamn, outside Malmo. Before becoming one of Sweden's leading film directors in the mid-'60s, Jan Troell spent nine years as an elementary school teacher. He began making amateur films in the early '60s. In 1961 Troell began making television documentaries such as Beaten/The Ship. He got his start in feature films working as a cameraman in his colleague Bo Widerberg film. One of Troell's first films was “4x4” (Uppehall i myrlandet) from 1965 oraz “This is Your Life” from 1966. The last one was about the working class boy in Sweden at the beginning of the 20th century. His next film “Who Saw Him Die?” (1968) won the Golden Bear prize at the Berlin International Film Festival and catapulted him to world recognition. His follow-up was a two part epic based on the dramatic story of Swedish emigrants to the raw country of 19th century America. “The Emigrants” (1970) and “The New Land” 1971) were international sensations, winning for Troell two Oscar nominations for direction and writing. Troell's fame led him, as many European filmmakers before him to the Hollywood studios, where he was a director for hire on the films “Zandy's Bridge” from 1974, a new style western starring Gene Hackman and Liv Ullmann and “Hurricane” (1979) with Mia Farrow and Max von Sydow, an actor with whom he would collaborate in many films. Troell returned to his native land on '80s. He realized here one of his most personal films “The Land of Dreams” (1987), where he deals with the stereotype image of Sweden as a paradise on the Earth. In '90s Troell presented two very controversial and wide discussed films: Il Capitano and Hamsun. His latest film “The Everlasting Moments of Maria Larssons” is the best Swedish film in 2008. It got nominations to the Golden Globe and Oscar.

Wybrana filmografia /Selected filmography

2008 – Uwieczone chwile Marii Larssons/Maria Larssons eviga ogonblick/The Everlasting Moments of Maria Larssons
2004 – Wizje Europy/Visions of Europe
2003 – Obecność/ Narvarande/ The Presence
2001 – Biały jak śnieg / Sa vit san en sno/ White like snow
1996- Hamsun
1991 – Il Capitano
1987 – Baśniowa kraina/Sagolandet/The Land of Dreams
1979 – Huragan/Hurricane
1974 – Narzeczone Zandy’ego/ The Zandy’s Bridge
1972 – Osadnicy/ Nybyggarna/ The New Land
1971 – Emigranci/ Utvandarna/ The Emigrants
1968 – Wylicznka /Ole dole doff/Who Save Him Die
1966- Oto życie Twoje/Har Har du ditt/This is Your life
1965- 4x4(Uppehall i myrlandet)

(oprac. Tadeusz Szczepański)

(oprac. mw)

(tłum. Tadeusz Szczepański)

(tłum. mw)

VI / SZWECJA W OBIEKTYWIE REŻYSEROW- CUDZOZIEMCÓW

W OBCYM KRAJU

JALLA!, JALLA! / The Best Man’s Wedding
Szwecja / Sweden 2000, 88’

REŻYSERIA/DIRECTOR Josef Fares,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Josef Fares,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Aril Wretblad
OBSADA/CAST Tuva Novotny, Torkel Petersson, Fares Fares
PRODUKCJA/PRODUCTION Memfis Film

Szwedzka komedia, oparta na różnicach kulturowych. Opowiada historię Roro, chłopaka z imigranckiej rodziny, który jest zakochany w Szwedce, ale boi się przedstawić ją rodzicom, którzy wymagają od niego, by ożenił się z dziewczyną ze swojej ojczyzny. Film został nakręcony techniką cyfrową i później przeniesiony na taśmę 35 mm, co znacznie obniżyło koszty produkcji.

Swedish comedy exploiting cultural differences. It tells the story of Roro, a boy from an immigrant family falling in love with a Swedish girl who is afraid to introduce her to his parents who want him to marry a girl from his homeland. The movie was made in digital technique and later recorded on 35 mm film which significantly reduced the cost of production.

FARMA ANIOŁÓW

Änglagård / House of Angels
Dania, Norwegia, Szwecja / Denmark, Norway,
Sweden 1992, 127’

REŻYSERIA/DIRECTOR Colin Nutley,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Colin Nutley,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Jens Fischer,
MUZYKA/MUSIC Björn Isfat,
OBSADA/CAST Helena Bergström, Rikard Wolff,
Per Oscarsson,
Sven Wolter, Ernst Günther

Akcja filmu dzieje się w małej, sennej wiosce w zachodniej Gotlandii. Wszystko się w niej zmienia, kiedy umiera miejscowy samotnik, a jego chatę dziedziczy daleka krewna Fanny Zander. Przyjeżdża ona na wielkim, czarnym motocyklu wraz ze swoim androgynicznym chłopakiem Zakiem, ubranym w czarny strój. Spokojna dotąd wioska dzieli się na dwa obozy – za i przeciwko przybyszom. Nazwisko głównej postaci Fanny Zander – nawiązuje do słynnego filmu Ingmara Bergmana „Fanny i Aleksander” z 1982 roku. Sukces filmu (uważany jest do dziś najbardziej lubiany szwedzki film wszechczasów) sprawił, że dwa lata później Colin Nutley zrealizował sequel „Farma Aniołów – drugie lato”.

The movie is set in a tiny, sleepy village in Western Gotland. Everything changes when a local eccentric and outsider dies and his land is inherited by his far relative Fanny Zander. She comes on the back of a huge black motorcycle with her pony-tailed lover Zac dressed in black. The so far quiet village gets divided into two camps, the one for and the one against the outsiders. The name of the main character Fanny Zander makes a reference to Ingmar Bergman's famous movie „Fanny and Alexander” of 1982. The success of the movie (which until the present is considered one of the most loved Swedish films of all times) led Colin Nutley to make its sequel „House of Angels – the Second Summer” two years later.

NIC NOWEGO POD SŁOŃCEM

Under Solen / Under the Sun
Szwecja / Sweden 1998, 130'

REŻYSERIA/DIRECTOR Colin Nutley,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Colin Nutley, Johanna Hald,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Jens Fischer,
MUZYKA/MUSIC Fryderyk Chopin,
OBSADA/CAST Helena Bergström, Johan Widerberg,
Linda Ulvaeus, Rikard Wolff, Rolf Lassgård

Bohaterem "Nic nowego pod słońcem" jest analfabeta Olof, który po śmierci rodziców sam utrzymuje farmę. Jego jedynym przyjacielem jest Eric, miejscowy James Dean, wywodzący swój kodeks moralny z amerykańskich filmów i z dumą podtrzymujący tytuł największego kobieciarza w wiosce. Olof, który jest jego wielkim fanem – ze wstydem ukrywa kompletny brak doświadczeń seksualnych. Pewnego dnia prawiczek Olof, zachęcony erotycznymi sukcesami przyjaciela, wykupuje w gazecie ogłoszenie matrymonialne. Odpowiada na nie piękna i elegancka Ellen, która stopniowo przejmuje władzę nad domem Olofa i jego sercem. Film Nutleya był nominowany do Oscara w 2000 roku dla najlepszego filmu nie anglojęzycznego.

The hero of "Under the Sun" is Olof unable to read and write who runs family's farm after the death of his parents. His only friend is Eric, a local James Dean whose moral code sources from American movies, proud to be considered the biggest women's hearts eater in the village. Olof, his great admirer, hides the fact that he has got no sexual experience. One day the virgin Olof, encouraged with his friend's sexual success, places an advertisement in a daily newspaper. The ad is answered by beautiful and elegant Ellen who gradually takes over Olof's house and heart. In 2000 Nutley's film was nominated for the Academy Award for the Best Foreign Language Film.

Josef Fares

Należy do najmłodszego pokolenia szwedzkich reżyserów. Urodzony w 1977 roku w Libanie, przeniósł się z rodziną do Szwecji kiedy skończył 10 lat. W pierwszej dekadzie XXI wieku odniósł dwa duże sukcesy komercyjne, które pozwoliły mu zdobyć dużą popularność. Debiutancki film „Jalla!, Jalla!” z 2000 roku został sprzedany do wielu krajów, podobnie jak jego drugi film w dorobku - „Policjanci” (2003), który wypełniony scenami akcji i walki jest doskonałym dowodem na źródła czerpanych inspiracji. W większości filmów, które zrobił Josef Fares pojawia się jego brat – Fares Fares.

Represent the youngest generation of Swedish directors. Born in Lebanon in 1977 he moved with his family to Sweden at the age of 10. In the first decade of 21st century he recorded two big commercial successes which brought him wide popularity. His debut film „Jalla!, Jalla!” of 2000 was sold to many countries similarly to his second movie „Cops” (2003) full of action and fighting which clearly indicates the sources of inspiration. Most movies by Josef Fares feature his brother Fares Fares.

Filmografia/Filmography

2000 – W obcym kraju/Jalla!, Jalla!/The Best Man's Wedding.
2003 – Policjanci/Kops
2005 – Zozo
2007 – Leo

Colin Nutley

Urodził się w 1944 roku w Gosport w Anglii. Zaczynał jako grafik w telewizji brytyjskiej. Wkrótce potem zajął się realizowaniem sztuk teatralnych i dokumentów telewizyjnych dla BBC i Channel 4. Jego praca w Szwecji, gdzie założył rodzinę i osiedlił się na stałe rozpoczęła się wraz z realizacją „Anniki”, serialu telewizyjnego. Debiutem fabularnym Nutley'a była czarna komedia „Nionde Kompaniet”. Mimo, iż reżyser nie jest Szwedem nikt tutaj nie traktuje go jak reżysera emigranta, choć dziś niemały wpływ na szwedzka kinematografię mają także filmowcy cudzoziemcy, jak Josef Fares czy Reza Bagher.

Born in 1944 in Gosport, England. Began his career as a graphic designer in British TV. He then turned to drama and documentary filmmaking for BBC and Channel 4. His work in Sweden, where he got married and settled for good began with the making of „Annika”, a TV series. Nutley's first feature was a black comedy „The Ninth Company” (Nionde Kompaniet). Despite not being Swedish, the director is not treated as an immigrant although today Swedish cinematography is largely influenced by foreign film makers e.g. Josef Fares and Reza Bagher.

Filmografia/Filmography

1987 – Nionde Kompaniet/The Ninth Company
1992 – Farma Aniołów/ Änglagård / House of Angels
1994- Farma Aniołów – drugie lato/ Änglagård – andra sommaren/ The House of Angels – Second Summer
2001 – Burzyciel/Sprangaren/The Bomber
2004 – Perły królowej Saby/ The Queen of Sheba Pearl's
2008 – Angel

(oprac. Tomasz Kożuchowski)
(oprac. MW)
(tłum. Beata Gontar)

VII / KINO WSPÓŁCZESNE

FUCKING AMAL

Fucking Amal / Show Me Love
Szwecja / Sweden 1998, 89'

REŻYSERIA/DIRECTOR Lukas Moodysson,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Lukas Moodysson,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Ulf Brantås,
OBSADA/CAST Alexandra Dahlström,
Rebecka Liljeberg, Erica Carlson, Mathias Rust,
PRODUKCJA/PRODUCTION Memfis Film

Tytuł jest połączeniem angielskiego słowa fuck i szwedzkiej nazwy miejscowości, w której rozgrywa się akcja filmu – Amal. Jest to klasyczna miłosna historia, pokazująca rodzące się uczucie pomiędzy dwiema nastolatkami: Agnes i Elin. O sile tej opowieści świadczy jej uniwersalizm oraz wręcz para-dokumentalny sposób przedstawienia, mający wywołać uczucie autentyczności i życiowego realizmu. Za produkcją filmu stoi firma Memfis, kierowana przez Larsa Jonssona, która odgrywa ważną rolę w szwedzkiej kinematografii od ponad dekady.

The title is the combination of the English word fuck and the name of a Swedish town where the movie is set – Amal. It is a classical love story showing love emerging between two teenagers: Agnes and Elin. The power of the story comes from its highly naturalistic almost documentary style intended to make it authentic and realistic. The film was produced by Memfis headed by Lars Jonsson, the company which for over a decade has been very important for Swedish cinematography.

LILJA 4-EVER

Szwecja / Sweden 2002, 109 min.

REŻYSERIA/DIRECTOR Lukas Moodysson,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Lukas Moodysson,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Ulf Brantås,
OBSADA/CAST Oksana Akinshina,
Lyubov Agapova, Elina Benenson, Artyom Bogucharsky,
PRODUKCJA/PRODUCTION Memfis Film

Film zrealizowany w konwencji kina drogi, opowiadając o handlu ludźmi jest ponurą krytyką społeczeństwa. Główną bohaterką jest 16-letnia Lilja, mieszkająca na terenie byłego Związku Radzieckiego. Pewnego dnia zostaje opuszczona przez matkę, która wyjeżdża do Ameryki ze swoim nowym mężem. Samotna Lilja, żeby przetrwać decyduje się wejść w środowisko prostytutek i handlarzy ludźmi. Jej koszmar ma się jednak dopiero rozpocząć, kuszona uczuciem i pracą w Szwecji. Film wyróżnia się poruszającą muzyką i bliskimi kadrami, manipulując emocjami widowni. Podobnie jak w „Fucking Amal”, Moodysson stara się uzyskać szczerą autentyczność poruszanej historii.

The film represents the style of the road movie. It tells a story about trafficking people and is a gloomy critics of the society. Its heroine is 16 years old Lilja living in an unspecified country of the former Soviet Union. One day she is abandoned by her mother who leaves for the US with her new husband. In order to survive, lonely Lilja decides to enter the world of prostitution and traffickers. Her nightmare is about to begin when she is tempted by love and work in Sweden. The movie stands out with its touching music, close-ups and manipulates the emotions of the audience. Like in „Fucking Amal”, Moodysson is trying to make his story truly authentic.

ZŁO

Ondskan / Evil
Szwecja / Sweden 2002, 113'

REŻYSERIA/DIRECTOR Mikael Hålfström,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Mikael Hålfström,
Hans Gunnarsson, Klas Ostergren
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Peter Mokrosinski,
Robert Komarek,
OBSADA/CAST Andreas Wilson, Gustaf Skarsgård,
Linda Gyllenberg, Johan Rabaeus

Oparty na częściowo autobiograficznej powieści Jana Guillou „Zło” z 1981 roku, opowiada historię Erika, który nękany przez ojczyma, wyladowuje swoją złość na kolegach. Nie pomaga mu nawet przeprowadzka do prestiżowej szkoły z internatem. Chaos otacza go wszędzie. Jedyłą nadzieją, jest jak zwykle w takiej sytuacji próba przeciwstawienia się złu i rodząca się miłość. Film zdobył nominację do Oscara w kategorii Najlepszy Film Nieanglojęzyczny, przegrywając jednak nagrodę z kanadyjskim obrazem „Inwazja Barbarzyńców”.

Partly based on the Jan Guillou autobiographical novel „Evil” of 1981 tells a story of Erik, who is tormented by his stepfather and who vents his anger on his colleagues. A transfer to a prestigious boarding school does not help either. He is surrounded with chaos. The only hope, as always in such cases, is an attempt to break with the evil and emerging love. Nominated to the Academy Award for the Best Foreign Language Film it lost finally to the Canadian „The Barbarian Invasions”.

PIEŚNI Z DRUGIEGO PIĘTRA

Sånger från andra våningen / Songs from the Second Floor
Szwecja / Sweden 2000, 98'

REŻYSERIA/DIRECTOR Roy Andersson,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Roy Andersson,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Jesper Klevenas, Robert Komarek,
OBSADA/CAST Lars Nordth, Steffan Larsson, Bengt C.W. Carlsson

Film składa się z serii surrealistycznych obrazów, inspirowanych poezją Caesara Vallejo, zamkniętych w 46 ujęciach. Sceny są pozornie ze sobą nie powiązane, w rzeczywistości opowiadające o tych samych pragnieniach, potrzebie akceptacji i miłości. Akcja filmu rozgrywa się w ciągu jednego wieczoru nowego milenium, przedstawiając historię wyrzuconego z pracy urzędnika, który zostaje upokorzony przez swojego szefa, zagubionego imigranta, który pada ofiarą ulicznego ataku, magika popełniającego błąd w czasie występu, Kalle, odwiedzającego w szpitalu psychiatrycznym syna-poetę i myślącego jak przetrwać w nowym wieku. Muzykę do filmu skomponował jeden ze współzałożycieli zespołu ABBA – Benny Andersson.

The movie consists of five surrealist sketches inspired by Caesar Vallejo's poetry closed in 46 shots. Scenes seem to be a series of disconnected vignettes which in fact discuss the same desires, the need for approval and love. The film is set on one evening of the new Millenium and tells the story of a clerk fired from work who is humiliated by his boss, a lost immigrant, a victim of an assault in the street, a magician who makes a mistake during a performance, Kalle, who visits his son, a poet, in a mental hospital, thinking how to survive in the new century.

Musical score was composed by one of the ABBA founders – Benny Andersson.

DO CIEBIE CZŁOWIEKU

Du levande / You, the living
Szwecja / Sweden 2007, 95'

REŻYSERIA/DIRECTOR Roy Andersson,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Roy Andersson,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Gustav Danielsson,
OBSADA/CAST Jan Wikbladh, Jorgen Nohall,
Jessica Lundberg

Tragikomiczny film, opowiadający o ludziach, którzy nie potrafią odczuwać szczęścia. Dominującym uczuciem jest złość lub obojętność, traktowanie wszystkiego, jak coś normalnego, coś co być musi i należy się każdemu człowiekowi. Postacie wyglądają jak bohaterzy komiksów, będąc częścią absurdalnych sytuacji i wywołując na ekranie anty-gagi, zmierzając do prawdziwego katharsis. Film składa się z wielu długich ujęć i tak jak w przypadku poprzednich filmów Anderssona dialogi są stosowane bardzo oszczędnie, z poetycką precyzją.

Swedish black comedy about people who cannot be happy. Anger or indifference are the dominant emotions, treating everything as normal, taken for granted and deserved by everybody. The characters look like cartoon heroes, being part of absurd situations and provoking anti-gags which lead to real catharsis. The movie is composed of long takes and like in the case of previous movies by Andersson dialogues are very scarce and written with poetic precision.

POŻEGNANIE FALKENBERG

Farval Falkenberg / Falkenberg Farewell
Szwecja, Dania / Sweden, Denmark 2006, 91'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Jesper Ganslandt
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Jesper Ganslandt ,
Fredrik Wenzel
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Fredrik Wenzel
MONTAŻ/EDITING: Jesper Ganslandt,
Michal Leszczyłowski
MUZYKA/MUSIC: Erik Enocksson
OBSADA/CAST: Jörgen Svensson, Jesper Ganslandt,
John Axel Eriksson, Holger Eriksson, David Johnson,
Rolf Sundberg, Ulla Jerndin, Per-Ola Eriksson,
Helena Svensson
PRODUKCJA/PRODUCTION: Memfis Film

To ich ostatnie lato w Falkenberg. Piątka przyjaciół z dzieciństwa właśnie stoi na granicy dorosłości. Tymczasem David pragnie znowu być dzieckiem, Holger nie chce zrobić ani kroku naprzód, Jesper ciągle wraca do domu, gdzie już nikt go nie zauważa, Jörgen zdobywa pieniądze na działalność swojej firmy „Śniadanie w łóżku” włamując się do domów, a John jest zawsze w złym humorze i przy życiu trzyma go jedynie świadomość, że zaraz zje bekon. Najlepsi przyjaciele uciekają z miasteczka do lasu, nad morze, wszędzie tam gdzie są jak najdalej od własnego „jutra”. Przyszłość czeka na bohaterów gdzieś na horyzoncie, ale oni robią wszystko, żeby w żadnym wypadku jej nie zauważyć. Pożegnanie z Falkenberg zostało nakręcone w ciągu jednego lata. Główne role reżyser powierzył aktorom-amatorom, a większość dialogów została zaimprovizowana już podczas zdjęć. Minimalistyczny styl filmu Ganslandt może być porównywany z dokonaniem Tsai Ming-lianga (zwłaszcza z filmem Vive l'amour) czy Gusa van Santa. Wydaje się to zdumiewające, ale reżyser-debiutant potrafił zbudować atmosferę równie skutecznie jak ci weterani kina. Steve Gravestock, katalog MFF Toronto 2006

It is their last summer in Falkenberg. Five childhood friends in their twenties are at the brink of adult life. David still wants to be a child, Holger faces fears of moving away from his hometown, Jesper ends up coming back home where he remains unnoticed, Jörgen is collecting money for his own business "Breakfast in Bed" by breaking into people's houses and John is always in a bad mood and goes on only because he is going to have some bacon. Friends escape from the town to the forest, to the seaside, everywhere where they are the furthest possible from their own "tomorrow". The future awaits them at the horizon but they do their best not to notice it. Falkenberg Farewell was made in one summer. Main characters are played by amateur actors and most of the dialogues were improvised on the spot. Minimalist style of Ganslandt's movie can be compared to the achievements of Tsai Ming-liang (especially with Vive l'amour) or Gus van Sant. It seems astonishing that a beginning director was able to build up the climate equally successfully like these cinema veterans.

Steve Gravestock, catalogue of MFF Toronto 2006

Lukas Moodysson

Urodzony 17 stycznia 1969 roku w szwedzkim mieście Lund. W latach 80. był członkiem grupy poetyckiej – Banda z Malmo, stworzonej na wzór amerykańskich beatników. Ukończył wydział reżyserii Instytutu Dramatycznego w Sztokholmie. Jego fabularny debiut z 1998 roku „Fucking Amal” jest uznawany za przełom w szwedzkim kinie, na które ponownie zwróciła uwagę międzynarodowa widownia. Sukces ten, Moodysson zawdzięcza przede wszystkim podejmowaniu trudnych tematów i bezkompromisowemu pokazywaniu ich na ekranie. Jak sam powiedział: „Nie jestem szczególnie zainteresowany badaniem swojej duszy, wolę raczej pokazywać otaczający mnie świat”.

Born on 17 January 1969 in the Swedish town of Lund. In 1980 a member of Swedish poetry group „The Gang from Malmo” created following the pattern of American beatniks. Graduated from the Directors' School of the Drama Institute in Stockholm. His narrative debut „Fucking Amal” of 1998 is considered the breakthrough in the Swedish cinema which thanks to it gained again international attention. Moodysson's success is largely due to difficult subjects he chooses and presents in uncompromising way. As he said: „I am not particularly interested in exploring my own soul, I prefer showing the world around me”.

Filmografia/Filmography

2009 – Mommoth
2006 – Kontener/Container
2004 – Dziura w sercu/Ett Hal i mitt Harta/A Hole in My Heart
2002 – Lilja 4-ever
2000 – Tylko razem/Tillsammans/Together
1998 – Fucking Åmål

Mikael Hålfström

Szwedzki reżyser i scenarzysta, urodzony w 1960 roku, często kręcący filmy według własnych pomysłów. Studiował w Sztokholmie i Nowym Jorku. Realizował również filmy i reklamy dla telewizji. Podobnie jak Lasse Hallström, swoją karierę postanowił kontynuować w Hollywood, gdzie od 2005 roku zdążył pracować już z wytwórnią MIRAMAX braci Weinstein, czy też reżyserując projekt na podstawie opowiadania Stephena Kinga.

Swedish director and screenwriter born in 1960, often makes movies based on his own ideas. Studied in Stockholm and New York. Made also TV films and commercials. Like Lasse Hallström he decided to continue his career in Hollywood where since 2005 he has managed to work with MIRAMAX of Weinstein brothers and directed a project based on Stephen King's story.

Filmografia/Filmography

2007 – 1408
2005 – Wykolejony/Derailed
2004 – Duch topielca/Strandvaskaren/Drowning Ghost
2002 – Zło/Ondskan/Evil
2001 – Dni jak ten/Leva livet/Days Like This

Roy Andersson

Szwedzki reżyser filmowy i telewizyjny, urodził się 31 marca 1943 roku w Göteborgu.

Jego fabularny debiut z 1970 r. „Miłosna historia”, to poruszająca opowieść oparta na motywach „Romea i Julii”, która wywołała prawdziwy entuzjazm wśród krytyki i widzów. Z kolei drugi film Anderssona – „Giliap” spotkał się z bardzo złym przyjęciem, co doprowadziło do wieloletniej przerwy reżysera w kinie. W międzyczasie udzielając się jako krytyk i reżyser filmów reklamowych. Kolejny film fabularny nakręcił dopiero w 2000 roku i jest dzisiaj, obok Jana Troella najbardziej znanym reżyserem starszego pokolenia.

Swedish film and TV director, born 31 March 1943 in Göteborg.

His narrative debut of 1970 „A Swedish Love Story” is a moving story inspired by „Romeo and Juliet”, which was truly enthusiastically received by critics and the viewers. Andersson’s second film, „Giliap”, faced very critical reviews which led him to a very long break from film directing. In the meantime his activities focused on reviews and directing commercials. He made his next narrative as late as in 2000 and at present, together with Jan Troell, he is the best known director of older generation.

Filmografia/Filmography

2007 – Do ciebie człowieku / Du levande/You, the living

2000 – Pieśni z drugiego piętra / Sångers från andra våningen / Songs from the Second Floor

1975 – Giliap

1970 – Miłosna historia / En Karlekshistoria/A Swedish Love Story

Jesper Ganslandt

Urodził się w 1978 roku w Falkenberg na zachodnim wybrzeżu Szwecji. Reżyserował muzyczne klipy i filmy krótkometrażowe. Pracował jako montażysta i reżyser dla telewizji i nie ukończył szkoły filmowej. „Pożegnanie Falkenberg” jest jego debiutem fabularnym. Na ostatnim festiwalu filmowym w Wenecji Ganslandt pokazał swój drugi film „Małpa”

Born in 1978 in Falkenberg, on the west coast of Sweden. he has directed music videos and short films, worked as an editor and director for television and has not attend film school. Farewell Falkenberg is his feature debut. During this year Venice Film Festival Ganslandt presented his second film „The Ape”.

(oprac. Tomasz Kożuchowski)

(tłum. Beata Gontar)

VIII / KINO NAJMŁODSZE

DARLING

Szwecja / Sweden 2007, 94’

REŻYSERIA/DIRECTOR: Johan Kling

SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Johan Kling

ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Geir Hartly Andreassen

MONTAŻ/EDITING: Markus Lindkvist

OBSADA/CAST: Michelle Meadows, Michael Segerström,

Richard Ulfstätter, Michael Lindgren, Marko Ivkovich

PRODUCENT/PRODUCER: Fredrik Heinig

PRODUKCJA/PRODUCTION: Spader Knekt

ŹRÓDŁO KOPII/SOURCE OF PRINT: Swedish Film Institute

NAGRODY/AWARDS: FF Göteborg 2007 - Nordic Film Prize,

Guldbagge Awards 2008 - najlepszy aktor, najlepsze zdjęcia

Sztokholm, zwyczajne popołudnie. Eva, atrakcyjna i wyrachowana dziewczyna z dobrego domu, jak co dzień udaje się do butik Gucciego, gdzie pracuje. Dalsze pozycje w jej codziennym harmonogramie to popołudniowe latte w modnej kawiarni, wieczorny seks i zupełnie pozbawiony emocji romans. Nie ma tu miejsca na zbędne uczucia. Eva, nagle wyrzucona poza nawias swojego luksusowego życia, poznaje sześćdziesięcioletniego Bernarda, rozwodnika bez pracy, za to z desperacką, naiwną nadzieją na nowe życie. Mamy tu do czynienia z prostą i mocną opozycją, ona młoda, piękna i totalnie pozbawiona emocji, a on starszy, ciepły i dobrotniwy. Znajomość chwilami ociera się nawet o sentymentalizm, ale reżyser z zimną krwią pozbawia nas złudzeń - rzeczywistość i tak ma wymiar baru szybkiej obsługi. Być może Darling jest nieco zbyt komercyjny - pisał o filmie Dan Sallitt - ale komercyjność Klinga można porównać z dokonaniem Lubitscha czy Mike’a Leigh: tak jak oni daje widzom prawdziwą przyjemność, w wyjątkowy sposób kontroluje tempo i rytm, blisko mu do komedii.

Darling to eleganckie studium zaniku relacji międzyludzkich, gdzie ciepło, przyjazny gest i uśmiech są rzadkie niczym okazy w muzeum historii naturalnej.

Stockholm, an ordinary afternoon. Eva, attractive and cold-hearted girl of good upbringing goes to a Gucci shop, as she does every day. There she works. Her daily schedule also includes an afternoon latte nowhere else than in the fashionable café, sex in the evening, an absolutely emotionless affair. There’s no place for unnecessary feelings in this life. When suddenly she is thrown out of her luxurious life, Eva meets Bernard, a sixty-year-old unemployed divorcee, who desperately and naively hopes to find a new life. Thus, we have a simple and powerful opposition here: she is young, beautiful and totally devoid of any emotions, he is elderly, warm and kind-hearted. Their acquaintance is very close to sentimentalism at times, but the director disillusion us in cold bold: reality is like a fast food bar anyway. Maybe Darling is a little too commercial - Dan Sallitt wrote about the film - but Kling is commercial in the way that Lubitsch or Mike Leigh could be called commercial: he gives audiences pleasure, his control of pace and rhythm is exceptional, he’s a natural at comedy.

Darling is an elegant study of decline of interpersonal relations, where warmth, a friendly gesture and smiles are as rare as exhibits at a natural history museum.

KRÓL PING-PONGA

Ping-pongkingen / King of Ping-Pong
Szwecja / Sweden 2008, 112'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Jens Jonsson
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Jens Jonsson,
Hans Gunnarsson
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Askild Edvardsen
MONTAŻ/EDITING: Kristofer Nordin
MUZYKA/MUSIC: Martin Willert
OBSADA/CAST: Jerry Johansson, Hampus Johansson,
Ann-Sofie Nurmi, Georgi Staykov
PRODUCENT/PRODUCER: Jan Blomgren
PRODUKCJA/PRODUCTION: BOB Film Sweden AB
ŹRÓDŁO KOPII/SOURCE OF PRINT: Swedish Film Institute
NAGRODY/AWARDS: FF Sundance 2008 -
najlepsze zdjęcia, MFF Chicago -
najlepszy debiut reżyserski

Tym, którzy powtarzają, że młodość to najpiękniejszy okres w życiu człowieka, powinno się pokazać Króla ping ponga. Tytułowy bohater filmu, 16-letni Rille, nie ma wielu powodów do zadowolenia - pochodzi z rozbitej rodziny, mieszka w kraju, gdzie ciągle pada śnieg, a w dodatku waży chyba ze 200 kilo, co naraża go na niewybredne żarty ze strony rówieśników. Jest typową postacią skandynawskiego kina, które tak bardzo lubi nurkować w głębinach życiowych dramatów i pokręconych osobowości. Komediodramat Jensa Jonssona potrafi być gorzki i smutny, by po chwili poczęstować widza smoliście czarnym humorem. Reżyser unika prostych rozwiązań, więc jego antypatyczni bohaterowie z trudem zyskują sympatię odbiorcy. W meczu o własną tożsamość niezgrabny Rille z trudem odbija podkręcone piłki od losu. Póki nie znalazł się z bliskimi na oście, ma wciąż szansę na zwycięstwo. Na razie sędziowie zarządzili przerwę, aby zawodnik mógł zebrać siły do dalszych potyczek ze światem.

Those who keep saying that youth is the most beautiful period in a man's life should watch the King of Ping Pong. The title character, 16-year-old Rille, does not have many reasons to be satisfied: his family is broken, he lives in a country where it is snowing all the time and what is more, he probably weighs 200 kg, which makes him a victim of his peers' malicious jokes. This character is typical of the Scandinavian cinema which loves to dive into the depths of life's dramas and crooked personalities. Jens Jonsson's tragicomedy can be sad and bitter, but it offers some very dark black humour to the audience just a moment later. The director consistently avoids easy solutions, so it is very hard for the spectators to become fond of his unlikeable characters. In a match for his own identity the clumsy Rille returns tricky balls from fate with great difficulties. But as long as he and his family are not out of the court, he can still win. For now, the referees have started a break to let the player gather strength for future games against the world.

POZWÓL MI WEJŚĆ

Låt den rätte komma in / Let the Right One In
Szwecja / Sweden 2008, 106'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Thomas Alfredson
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: John Ajvide Lindqvist
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Hoyte Van Hoytema
MONTAŻ/EDITING: Thomas Alfredson, Daniel Jonsäter
MUZYKA/MUSIC: Johan Söderqvist
OBSADA/CAST: Kåre Hedebrant, Lina Leandersson,
Per Ragnar, Henrik Dahl, Karin Bergquist,
Peter Carlberg, Ika Nord, Mikael Rahm,
Karl-Robert Lindgren, Anders T. Peedu, Pale Olofsson,
Cayetano Ruiz, Patrik Rydmark, Johan Sömnes,
Mikael Erhardsson
PRODUCENT/PRODUCER: John Nordling, Carl Molinder
PRODUKCJA/PRODUCTION: EFTI
ŹRÓDŁO KOPII/SOURCE OF PRINT: Vivarto
NAGRODY/AWARDS: MFF Tribeca 2008 - najlepszy film fabularny, MFF Göteborg 2008 - najlepsze zdjęcia, najlepszy film skandynawski, FF Toronto After Dark 2008 - nagroda publiczności, FF Woodstock 2008 - nagroda publiczności, FF Amsterdam 2009 - Czarny Tulipan, FF Gérardmer 2009 - najlepszy film, nagroda krytyków

Całkiem niedawno centrum najlepszych horrorów przeniosło się z Japonii do Europy, w której po niedawnych sukcesach kinematografii hiszpańskiej, palmę pierwszeństwa powoli przejmuje Skandynawia. Za dowód może posłużyć Pozwól mi wejść Tomasza Alfredsona - historia 12-letniego Oskara, nieśmiałego i zastraszonego przez rówieśników chłopca, który zaprzyjaźnia się z tajemniczą dziewczynką z sąsiedztwa.

Alfredson rezygnuje z prostej recepty wywołania u widza strachu, w zamian serwując subtelny obraz ludzkiej (i nie tylko ludzkiej) samotności. Idzie tu tropem wyznaczonym wcześniej przez Wenera Herzoga czy Neila Jordana, którzy widzieli w wampirze jednostkę cierpiącą, wykluczoną ze świata, skazaną na samotność i zmagającą się ze swoją wampiryczną naturą.

W Pozwól mi wejść elementy nadprzyrodzone sprowadzone są do minimum. Alfredson stopniowo wprowadza efekt niesamowitości, ale tylko w granicach konieczności. W pełni natomiast wykorzystuje znaczenia, jakie niesie ze sobą oglądany zimowy pejzaż, który znakomicie oddaje chłód stosunków międzyludzkich. Bo to właśnie o człowieku jest ten film, o jego alienacji, zagubieniu i pragnieniu zrozumienia. Gatunkowy sztafaż jest jedynie atrakcyjną zasłoną, pod którą kryje się smutna prawda o dzisiejszym świecie.

Very recently, the centre of the world's best horrors has shifted from Japan to Europe, where Scandinavia slowly takes over the rank after some successes of Spanish cinematography. This process is confirmed by Tomas Alfredson's Let the Right One in - a story about the 12-year-old Oskar, shy and bullied by his peers, who makes friends with a strange, mysterious girl from the neighbourhood.

Alfredson doesn't apply simple methods of making spectators scared, instead, he provides us with a subtle image of the loneliness of men (and not only men). He follows the path set by Werner Herzog and Neil Jordan who showed vampires as suffering entities, excluded from the world, condemned to loneliness and struggling with their vampire nature.

In Let the Right One in, there are as few supernatural elements as possible. Alfredson gradually introduces eeriness, but only to the necessary extent. But he uses the meanings associated with the winter landscape, an excellent reflection of cold interpersonal relations. Because this is a film about people, their alienation, confusion and their desire to understand.

TEN, KTÓREGO KOCHA

Den man älskar / To Love Someone
Szwecja / Sweden 2007, 92'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Åke Sandgren
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Kim Fupz Aakeson
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Erik Molberg Hansen
MONTAŻ/EDITING: Åsa Mossberg
MUZYKA/MUSIC: Magnus Jarlbo
OBSADA/CAST: Mats Blomgren, Gustaf Hammarsten, Gunilla Johansson, Jonas Karlsson, Mårten Klingberg, Camilla Larsson, Rolf Lassgård, Sofia Ledarp
PRODUCENT/PRODUCER: Lars Lindström
PRODUKCJA/PRODUCTION: Film i Väst, Nordisk Film Production, Sveriges Television
ŹRÓDŁO KOPII/SOURCE OF PRINT: Swedish Film Institute
NAGRODY/AWARDS: MFF Copenhagen 2007 - najlepsza aktorka, najlepszy scenariusz, Guldbagge Awards 2008 - najlepsza aktorka

Alf każdego poranka wstaje przed świtem. Na targu wypełnia swoją furgonetkę świeżymi rybami, by w chwilę potem sprzedawać je we własnym sklepiku, który zapewnia dobre życie jemu i jego ukochanej Lenie. Pewnego dnia z więzienia wychodzi Hannes, dawny chłopak Leny, który trafił tam, gdy po raz kolejny dotkliwie ją pobił. Dawno uśpione lęki Leny znów wychodzą na światło dzienne, a przypadkowe spotkanie z dawnym oprawcą przypomina o obsesyjnym przywiązaniu do miłości, która nie jest logiczna, która niszczy, zarówno psychicznie, jak i fizycznie. Badania potwierdzają, że kobiety, które były maltretowane, borykają się z wieloma uprzedzeniami - mówi Åke Sandgren - Lena jest w wyraźny sposób uzależniona od Hannesa. To może być trudne do zrozumienia dla przyjaciół i rodziny, ale ona chce jego miłości za wszelką cenę. Można powiedzieć, że obserwujemy uzależnienie. Można pomyśleć, że Lena podąża za swoim sercem i dokonała wyboru, ale czy jest to miłość czy też nałóg?

Alf gets up before dawn every day. At a market he fills his truck with fresh fish and then he sells them at his own shop which allows him to earn a good life for himself and his beloved Lena. One day Hannes, Lena's ex-boyfriend, leaves the jail where he was incarcerated after he had beaten her brutally. Lena's long-subdued fears come out again and a casual meeting with her former oppressor reminds her of the obsessive attachment to love which is illogical, which destroys people, both psychologically and physically. Research has confirmed that women who have been abused are facing a lot of prejudice - Åke Sandgren says. Lena's character is quite obviously dependent on Hannes. This can be hard to understand for friends and family, but she wants his love at all costs. You could say that we are witnessing a form of addiction. We might think that Lena is following her heart and that she is making a choice - but are we witnessing love, or addictive behaviour?

W SAMYM SERCU NIEBA

Himlens Harta / Heaven's Hart
Szwecja / Sweden 2008, 92'

REŻYSERIA/DIRECTOR: Simon Staho
SCENARIUSZ/SCREENPLAY: Peter Asmussen, Simon Staho
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY: Anders Bohman
MONTAŻ/EDITING: Janus Billeskov Jansen
MUZYKA/MUSIC: Stefan Nilsson
OBSADA/CAST: Mikael Persbrandt, Lena Endre, Maria Lundqvist, Jakob Eklund, Ingemar Carlehed
PRODUCENT/PRODUCER: Malte Forsell, Mimmi Spång, Rebeca Lafrenz, Peter Aalbæk Jensen
PRODUKCJA/PRDUCTION: Trollhättan Film, Weltvertrieb

Prezentowany podczas ubiegłorocznego festiwalu w Berlinie film Himlens Hjärta (Heaven's Heart) Simona Staho mocno osadzony jest w tradycji kultury szwedzkiej. Jego problematyka dotycząca rozpadu więzi małżeńskich automatycznie nasuwa skojarzenia z Bergmanowskimi Scenami z życia małżeńskiego, a także w pewnym stopniu z literackimi Historiami małżeńskimi Augusta Strindberga. Jednak w Heaven's Heart reżyser, inaczej niż u autora Persony, pokazuje dwie pary stojące u progu małżeńskiego kryzysu. Cała historia rozpoczyna się sceną rozprawy rozwodowej Larsa i Susanne a następnie poprzez retrospekcję pokazane zostają kolejne etapy narastającego kryzysu w zaprzyjaźnionych związkach. Małżeńskie problemy w filmie Staho ujęte zostały w oszczędną formę. Kompozycja kadrów, częste użycie zbliżeń i półzbliżeń, ograniczenie ruchu kamery pozwalają w pełni zaangażować się w dramat bohaterów. Ostateczny kształt przypomina bardziej strukturę teatralną niż filmową. Ten formalny purytanizm nie tylko doskonale służy samej historii, lecz także odzwierciedla stany wewnętrzne samych bohaterów.

Heaven's Heart by Simon Staho was presented at last year's IFF in Berlin. It is rooted in the traditions of the Swedish culture. The film touches upon issues of the decay of marital bonds, and you cannot help associating it with Bergman's Scenes from a Marriage and to some extent with the short stories by August Strindberg, Married. And yet the director of the Heaven's Heart, unlike the author of Persona, shows two couples on the verge of a marital crisis. The story begins with the scene of a divorce of Lars and Susanne, and then, in retrospective, we watch the development of the crisis in two befriended couples. Staho chose a low-key form to present marital problems. The composition of frames, many close-ups and slight close-ups, limited camera movement - all these techniques help the spectator identify with the characters' tragedy. The final shape is more like a piece of theatre than a film. This formal purism is excellent for the narrative and it reflects the internal states of the characters.

MILLENIAM: MĘŻCZYŹNI, KTÓRZY NIENAWIDZĄ KOBIET

Män som hatar kvinnor/ The Girl with the Dragon Tattoo
Dania, Szwecja / Denmark,Sweden 2009, 152’

REŻYSERIA/DIRECTOR Niels Arden Oplev,
SCENARIUSZ/SCREENPLAY Nikolaj Arcel,
Rasmus Heisterberg,
ZDJĘCIA/CINEMATOGRAPHY Eric Kress,
OBSADA/CAST Peter Haber, Michael Nyqvist,
Marika Lagercrantz, Lena Endre, Noomi Rapace,
David Dencik

Skazany w procesie o zniesławienie dziennikarz śledczy podejmuje się niezwykłego zlecenia. Na prośbę właściciela koncernu przemysłowego bada tajemniczą sprawę kryminalną sprzed lat. Wraz z pomagającą mu młodą hackerką Lisbeth zagłębia się w mroczną i krwawą historię rodziny. Kolejne elementy łączą się w całość i przybliżają do rozwiązania układanki. W trakcie śledztwa między dziennikarzem i dziewczyną rodzi się niebezpieczna fascynacja. Film oparty na noweli Stiega Larssona o tym samym tytule.

A journalist/investigator sentenced in a defamation case receives an unusual order. Requested by the owner of an industrial holding he investigates a decades-old mysterious criminal case. Together with a young hacker Lisbeth he analyses dark and bloody history of the family. Separate elements are linked and reveal the puzzle. In the course of the investigation the journalist and the girl get dangerously fascinated with each other. Film based on the story by Stieg Larsson of the same title.

Johan Kling

Urodził się w 1962 r. w Sztokholmie. Karierę zaczynał jako producent telewizyjny. W latach 1999-2001 napisał i wyreżyserował kilka serii komedii mockumentary dla szwedzkiej telewizji. Jego filmowym debiutem było krótkometrażowe Jag z 2002 r., Darling to jego pierwszy pełnometrażowy film.

Born in 1962 in Stockholm. Began his career as a TV producer. Turned director and scriptwriter with a series of comedy mockumentaries produced for Swedish TV channels in the years 1999-2001. Directed and wrote the short Me in 2002, a forerunner of the debut feature Darling.

Filmografia/Filmography

2007 Darling
2003 Jag / Me (kr.m.)
2002 Spacer (serial TV)
2001 Stockholmare (serial TV)

Thomas Alfredson

Urodził się w 1965 r. w Sztokholmie. Samouk, reżyserujący seriale telewizyjne, a także filmy pełnometrażowe. Za swój film Fyra nyanser av brunt otrzymał cztery nagrody przemysłu filmowego w Szwecji (Guldbagge). Alfredson jest członkiem trupy komediowej Killinggynge, z którą napisał scenariusz do Fyra nyanser av brunt. Jego ostatni projekt to Pozwól mi wejść.

Born in 1965, Alfredson is an autodidact filmmaker from Stockholm who has directed television series as well as feature films. Alfredson’s acclaimed 2004 feature Four Shades of Brown received four National Film Awards (Guldbagge). He is a member of the comedy group Killinggynget, with whom he wrote the script for Four Shades of Brown. His last film is Let the Right One In.

Wybrana filmografia/Selected filmography

2008 Pozwól mi wejść / Låt den rätte komma in / Let the Right One In
2004 Fyra nyanser av brunt / Four Shades of Brown
2003 Kontorstid
1999 Tork på Tallinn / Screwed In Tallinn (TV)
1995 Bert: den sista oskulden / Bert: The Last Virgin (TV)

Jens Jonsson

Urodził się w 1974 r. w szwedzkim mieście Umea. W 2002 r. ukończył reżyserię filmową w Dramatiska Institutet w Sztokholmie. Zrealizował wiele filmów krótkometrażowych - jeden z nich, Bror min, zdobył Srebrnego Niedźwiedzia na festiwalu w Berlinie. Król ping ponga to jego pełnometrażowy debiut.

Born in 1974 in Umea, Sweden. In 2002 he finished his studies in film directing at the Dramatiska Institutet in Stockholm. He has made many short films - one of them, Brother of Mine, was awarded the Silver Bear at the Berlin festival. King of Ping Pong is his full-length debut.

Filmografia/Filmography

2007 Król ping ponga / Pingpong-kingen / The King Of Ping Pong
2006 Linerboard (kr.m.)
2005 God morgon alla barn / Good Morning Children (serial TV)
2004 Fragile (kr.m.)
2003 Spaden / The Spade (kr.m.)
2003 Utvecklingssamtal / Headway (kr.m.)
2003 A Changed Man (kr.m.)
2002 K-G i nöd och lust / K-G for Better and for Worse (kr.m.)
2002 Bror min / Brother of Mine (kr.m.)
2001 Reparation (kr.m.)
1999 Avrättningen / Execution (kr.m.)
1998 Stefanja (kr.m.)

Niels Arden Oplev

Duński reżyser i scenarzysta. Ma na swoim koncie m.in. nominację do Złotego Niedźwiedzia na festiwalu w Berlinie za „Portland”, nagrodę Kryształowego Niedźwiedzia za „Zwyciężymy” oraz nominację do Europejskiej Nagrody Filmowej 2009 za „Millennium. Mężczyźni, którzy nienawidzą kobiet”. Wyreżyserował też wiele seriali telewizyjnych.

Danish director and screenwriter, nominated to Golden Bear Award of the Berlin Festival for „Portland”, Cristal Bear Award for „We Will Win” and nominated to the European Film Prize of 2009 for „Millennium. Men Who Hate Women”. Directed many TV series.

Filmografia/Filmography

2009 Millennium: Mężczyźni, którzy nienawidzą kobiet (Män som hatar kvinnor)
2008 To verdener
2006 Zwyciężymy (Drømmen)
2001 Fukssvansen
1996 Portland

Åke Sandgren

Urodził się w 1955 r., w miejscowości Umeå. Studiował filozofię na Uniwersytecie Sztokholmskim oraz reżyserię na Duńskiej Akademii Filmowej w Kopenhadze. W 1984 r. został nagrodzony Złotym Lwem za najlepszy film krótkometrażowy na festiwalu w Berlinie. Jego najbardziej znane filmy to Pod powierzchnią i Et rigtigt menneske, które zapewniły mu miejsce wśród nowej generacji skandynawskich filmowców.

Born in 1955, in Umeå. He studied theoretical philosophy at Stockholm University and film at Danish Film Academy in Copenhagen. In 1984, he won the Golden Bear for best short film at Berlin IFF. He is probably best known for Beyond (2000) and Truly Human (2002), films that secured him a place among Scandinavia’s new generation of filmmakers.

Wybrana filmografia / Selected filmography

2007 Ten, którego kocha / Den man älskar / To Love Someone
2005 Złapani za rękę / Fluerne på væggen / Flies on the Wall
2002 Et rigtigt menneske / Truly Human
2000 Pod powierzchnią / Dykkerne / Beyond
1995 Stora och små män / Big Men, Little Men
1993 Proca / Kådisbellan / The Slingshot
1989 Miraklet i Valby / The Miracle in Valby
1985 Johannes’ hemmelighed
1983 Cykelsymfonien (kr.m.)

Simon Staho

Urodził się w 1972 r. w Kopenhadze. Jego film Dag og Natt (Day and Night) został zakwalifikowany w 2005 r. do festiwalu w Chicago. Kolejny obraz Bang Bang Orangutang otrzymał w tym samym roku Złotą Muszlę, najwyższe wyróżnienie na festiwalu w San Sebastian. Zrealizowany w 2007 r. Daisy Diamond został z kolei dostrzeżony przez duńskich krytyków filmowych, którzy nominowali obraz w kilku kategoriach do nagrody Bodil.

Born on 2 June 1972 in Copenhagen, Denmark. His Day and Night was classified for the 2005 IFF in Chicago. In the same year, Staho’s next work, Bang Bang Orangutang, received the Golden Shell - the most important award of the San Sebastian IFF. And the 2007 Daisy Diamond was noticed by the Danish critics, who nominated it for Bodil awards in several categories.

Filmografia/Filmography

2008 Himlens hjärta / Heaven’s Heart
2007 Daisy Diamond
2005 Bang Bang Orangutang
2004 Dzień i noc / Dag och natt / Day and Night
2003 Nu / Now (kr.m.)
1998 Vildspor / Wildside

(oprac. materiały promocyjne ENH 2009)

(oprac. Aleksandra Lech)

(tłum. Beata Gontar)

PODZIĘKOWANIA

Serdecznie dziękujemy wszystkim osobom i instytucjom, które pomogły przy organizacji XIV Forum Kina Europejskiego w Łodzi w kinie „Charlie” (6-13 listopada, 2009)

We would like to thank the following persons and institutions, who helped the XIVth Forum of European Cinema in Lodz, „Charlie” ciemna (6th-13th November, 2009)

Festiwalom filmowym/

Film festival Era New Horizons International Film Festival

Joanna Łapińska, Magda Sztorc

Nordic Film Days Riga/

Liene Hapanioneka

Właścicielom praw/

Rights holders

AB Svensk Filmindustri/

Lotta Edoff

Swedish Film Institute/

Gunnar Almer, Johan Ericsson

Swedish Institute/

Lars Hedenstedt

Memfis Film AB/

Lars Jonsson

Danish Film Institute/

Anja Gram

Trust Nordisk/

Silje Nikoline Glimsdal

Telepicture Marketing LTD/

Charlotta Bjuvman

Festivals Cooperation Office/

Mia Katherine Jensen

Sandrew Metronome International/

Eivor Zimmerman

Gutek Film/

Roman Gutek,Marzena Zboina, Agnieszka Smolińska

Kino Świat/

Katarzyna Starczewska, Renata Rożek, Paweł Glica

Vivarto/

Mirosław Trębowicz, Anna Dziewulska

SPI/

Piotr Reich, Honorata Sobczak

Monolith Film/

Mariusz Łukomski,Tomasz Koć.

Przedstawicielom instytucji zagranicznych

i międzynarodowych/

Representatives of Foreign and International Institutions

Ambasada Szwecji/

Ambasador Mikael Benthe

Instytut Europejski/

Kazimierz Sobotka, dyrektor generalny

Osobom, firmom i instytucjom wspierającym/

Supporting persons, companies and institutions

Ingmar Bergman Foundation/

Jon Asp

Memfis Film/

Rasmus Thord

Nordisk Film A/S/

Mika Sun Black

Swedish Film Institute/

Andrea Reuter, Pia Lundberg, Aleksandr Kwiatkowski

Nowe kino szwedzkie/

Hynek Pallas

Filmoteka Narodowa w Warszawie/

z-ca dyrektora Andrzej Goleniewski, Paweł Łuczyński,

Katarzyna Jankowska, Monika Skonieczna, Adam Wyżyński

Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna

im. L. Schillera w Łodzi/

Rektor Robert Gliński, prorektor Stefan Czyżewski,

prof. Tadeusz Szczepański, Maciej Malatyński

Łódzki Dom Kultury/

dyrektor Zbigniew Ołubek, Jacek Krajewski, Jarosław Manowski

Letnia Akademia Filmowa /

rektor Piotr Kotowski

Era Nowe Horyzonty Festiwal Filmowy/

Katarzyna Hańć

Sieć Kin Studyjnych Europa Cinemas/

Katarzyna Terlecka

Stowarzyszenie Łódź Filmowa

Księgarnia „Mała Litera”/

Michał Brzeziński

Miesięcznik „Kino”/

Andrzej Kołodyński, Jacek Cegiełka, Magda Sendcka

Miesięcznik „Film”/

Jacek Rakowiecki

Gazeta Wyborcza Łódź /

Marzena Bomanowska, Jakub Wiewiórski

Przedstawicielom urzędów i instytucji państwowych oraz

samorządowych/

Representatives of authorities, public and local institutions

Urząd Miasta Łodzi

Wydział Rozwoju Przedsiębiorczości i Miejsc Pracy/dyrektor

Teresa Białcka-Krawczyk,

Łódź Film Comission/ komisarz Monika Głowacka

Wydział Promocji UMŁ/ dyrektor Dominika Ostrowska-Augusty-

niak, Ryszard Bonisławski

Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego /

Marszałek Włodzimierz Fisiak, Edyta Stancewicz, Barbara

Woźniak, Dorota Wodnicka, Tomasz Włodkowski

Osobom, które przygotowywały katalog festiwalu/

Supporting persons who were involving in festival

catalogue

Prof.Tadeusz Szczepański, Aleksandra Lech,

Wojciech Krysiak, Tomasz Kożuchowski,

Aneta Kosin-Zajęc, Sławomir Wilk,

Autorowi festiwalowego plakatu/

The author’s of festiwal poster/Aneta Kosin-Zajęc

Tłumaczowi/

Translator/Katarzyna Piotrowska, Beata Gontar

Druk/

Jarosław Załęski

Ekipie organizacyjnej i technicznej festiwalu/

Organization and technical supporting Staff/ Emilia Krawczyk,

Elżbieta Bednarek, Paweł Pietrzak, Piotr Kardas, Wojciech

Krysiak, Marek Biały, Marian Stencel

Dziękujemy wszystkim innym, którzy okazali nam pomoc/

We would like to thank all the Others for their help and support

Dyrektor festiwalu/

Festival director/ Mariola Wiktor

Producent festiwalu/

Festival Producer/ Sławomir Fijałkowski, Agencja Pro Cinema,

Kino Charlie Łódź 90-451,

ul. Piotrkowska 203/205, Tel. +48(42) 636-00-92,

fax: +48(42) 636 03 14

NOTATKI / NOTE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....